

KURJER POZNAŃSKI

wychodzi 2 × dziennie

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr. Marjan Chęmiński, za inne działy odpowiada Zdzisław Antoniewicz, wszyscy w Poznaniu.

Wydawnictwo: Drukarnia Polska Spółka Akcyjna
w Poznaniu, św. Marcin 70

Nr. 540 Wydanie P

Poznań, piątek dnia 20 listopada 1936

Rok 31

Poznań, 19 listopada.

Brak przestrzeni czy brak młodzieży?

Podczas gdy narodowy socjalizm uzasadnia swe plany ekspansji terytorjalnej tem, że Niemcy są „narodem bez przestrzeni” („Volk ohne Raum”), znany statystyk Fr. Burgdorfer na rok przed przewrotem hitlerowskim ogłosił obszerną książkę pod alarmującym tytułem „Naród bez młodzieży” („Volk ohne Jugend”). Między twierdzeniem, że Niemcom jest za ciasno na ich terytorjum państwowym, rzekomo przeludnionem, a wymową liczb doprowadzającą do wniosku, że w bliższej lub dalszej przyszłości Rzesza zacznie się wyludniać, zachodziła wyraźna sprzeczność. Rządy Hitlera zrozumiały ogromną doniosłość stale zmniejszającej się płodności Niemców i przedsięwzięły energiczne środki zaradcze. Osiągnęły niewątpliwie poważny sukces.

Jest faktem znanym, że wśród narodów cywilizacji europejskiej zaznaczył się wybitny spadek stosunku liczby urodzeń do ogółu ludności. Niemcy w r. 1913 mają dwa razy tyle ludności niż w r. 1840, pomimo dość silnej emigracji. Na przełomie stulecia spadek odsetka urodzeń, który w latach 1871 do 1875 wynosił 38,8 na tysiąc ludności, jest jeszcze nieznaczny. W przeddzień wybuchu wojny w r. 1913 ten współczynnik urodzeń określa się liczbą 27,5. Po wojnie, która powstrzymała przyrost ludności, przez pierwsze lata, wskutek zwłaszcza wielkiej ilości zawieranych małżeństw, odsetek urodzeń jest jeszcze wysoki (25,8 na tysiąc ludności w r. 1920), ale wciąż spada, tak, że w r. 1927 obniża się do 18,4. W tym roku z państw zachodnio-europejskich już tylko Anglja i Szwecja mają mniejszy odsetek; Francja (18,2) prawie zrównała się z Niemcami.

Taki stan rzeczy wywołał w Niemczech ogromne zaniepokojenie. Przy stosunku urodzeń do ogółu ludności, wynoszącym 18,4 na tysiąc mieszkańców, aczkolwiek przyrost naturalny wynosił jeszcze 6,5 na tysiąc, w rzeczywistości tkwił już utajony deficyt. Przyrost bowiem wynika ze struktury ludności pod względem wieku. Społeczeństwa europejskie są bowiem obecnie pod tym względem „młode”, z wyjątkiem Francji, to znaczy, że warstwa starców jest w stosunku do ogółu ludności bardzo nieliczna, roczniki bowiem młodsze wskutek szybkiego rozradzania się w latach przedwojennych były coraz liczniejsze. Teraz struktura ludności się zmienia. Silne liczebnie roczniki stopniowo przesuwały się ku starości i śmierci.

Gdyby przyjąć założenie, że płodność kobiet nie ulegnie zmianie i zastosować obliczone tablice wymieralności, określające średnią długość życia jednostki ludzkiej w Niemczech, okazałoby się, że współczynnik z r. 1927 nie zapewnia w przyszłości utrzymania istniejącego zaludnienia. Wprawdzie

Po uznaniu przez Niemcy i Włochy rządu gen. Franco

Berlińskie koła polityczne spodziewały się tego — Uzgodnienie nastąpiło podczas wizyty min. Ciano — Co mówią we Włoszech i we Francji? — Stanowisko Japonii

Berlin. (PAT) Wiadomość o uznaniu przez Niemcy i Włochy rządu gen. Franco nie była niespodzianką w tutejszych kołach politycznych.

W miarę sukcesów powstańczych i zbliżania się frontu pod Madryt, opinia narodowo-socjalistyczna stawała się coraz wyraźniejsza. Wiśń o wkroczeniu oddziałów powstańczych na przedmieścia stolicy oceniono jako przekonywujący dowód zwycięstwa powstańców w Hiszpanji.

Jednocześnie zaszły wielce znamienne zmiany w ambasadzie hiszpańskiej w Berlinie. Opuścił ją ostatecznie chargé d'affaires Rovira, wyznaczony z ramienia rządu madryckiego, a placówkę objął po paromiesięcznej przerwie dawny ambasador, sympatyzujący z ruchem powstańczym. Na gmachu zawisła chorągiew rządu narodowego i rozpoczęło się zarazem obejmowanie konsulatów na terenie Rzeszy przez zwolenników rządu gen. Franco.

Wczorajsze oświadczenie urzędowe jest logicznym następstwem stanowiska opinii publicznej Niemiec i jej czynników kierujących wobec wypadków hiszpańskich. Ukazało się jednak ono wcześniej, niż przypuszczano, w chwili gdy Madryt jest jeszcze widowiskiem walk.

Rzym. (PAT) W tutejszych zagranicznych kołach prasowych żywo dyskutowana jest uchwała rządu włoskiego w sprawie uznania rządu gen. Franco. Rozważają głównie sprawę, czy uchwała ta nie skłoni Włoch do wycofania się z komitetu londyńskiego.

W związku z tem zauważają tu, że Włochy postanowiły wraz z Rzeszą podczas ostatniej berlińskiej wizyty min. Ciano przestrzegać zasady o nieinterwencji.

Równocześnie jednak powstaje py-

tanie, jak zareaguje na stanowisko Rzymu Rosja sowiecka i czy nie uzna tego za powód do oficjalnego zerwania zobowiązania o neutralności. W takich okolicznościach Włochy poszłyby niewątpliwie śladem Sowietów i nie odmieszkałyby udzielić jawnej pomocy rządowi gen. Franco. Zaznaczyć należy, że włoskie koła półurzędowe nie dają w tej sprawie żadnych informacji.

Paryż. (PAT) Ag. Havasa donosi: Polityczne koła francuskie nie są zaskoczone wiadomością o uznaniu rządu gen. Franco. Od dłuższego już czasu wiedziano, że rządy niemiecki i włoski nosiły się z tym zamiarem, co zresztą znalazło potwierdzenie w czasie berlińskich rozmów min. Ciano.

Zadają tu sobie ogólnie pytanie, czy ta szybka uchwała Niemiec i Włoch nie stoi w związku z zapowiedzianymi przez juntę w Burgos operacjami, które przedsięwzięć mają powstańcy, celem przeszkodzenia zaopatrywaniu Katalonji w materiał wojenny. W istocie jest bardzo możliwe, że Niemcy i Włochy chciały z jednej strony uniknąć dla swych okrętów zapowiedzianych represyj, z drugiej nie jest wykluczone, że uznając rząd gen. Franco, pragnęły te państwa nadać

legalny charakter swym operacjom na wodach katalońskich. Operacje te w innym wypadku byłyby sprzeczne z prawem morskim. Takie załatwienie sprawy miałyby jednak swą wartość jedynie w stosunku do tych państw, które również uznały rząd w Burgos.

Francja nie zmieni w żadnym wypadku zajmowanego dotychczas stanowiska. Min. spr. zagr. porozumie się w najbliższym czasie z min. marynarki, dla wydania rozporządzeń, mających na celu zabezpieczenie w Barcelonie obywateli francuskich i francuskiej własności.

Tutejsze koła dyplomatyczne nie wiedzą, w jaki sposób rządy niemiecki i włoski chcą połączyć ostatnią swą uchwałę z paktem o nieagresji i londyńskim komitetem koordynacji.

Tokjo. (PAT) Rzecznik min. spr. zagr. oświadczył przedstawicielowi Havasa, że nie istnieje żadne porozumienie między Japonją, Włochami i Niemcami w sprawie uznania rządu gen. Franco.

Japonja poweźmie decyzję w tej sprawie w całkowitej niezależności od innych państw, gdy pokój i porządek będą przywrócone w Madrycie.

Rzym nie przyłączy się do protestu

Rzym (PAT) „Messagero” omawia stanowisko min. Ciano, który odmówił udziału w zbiorowym proteście przeciw wypowiedzeniu przez Rzeszę klauzul traktatowych, dotyczących umiędzynarodowienia żeglugi na rzekach niemieckich.

„Jest to nowy dowód — pisze — ści-

słej solidarności między Włochami, a Rzeszą niemiecką. Znajdujemy się dziś całkowicie poza atmosferą traktatu wersalskiego. Gest rządu włoskiego jest dla Rzeszy dowodem lojalności Włoch, które popierają Niemcy w ich dążeniach do całkowitej niezależności we wszystkich dziedzinach”.

przeciętna długość życia wskutek postępu higieny i opieki lekarskiej powiększa się, ale postęp w tej dziedzinie ma naturalne granice.

Urząd Statystyczny Rzeszy, wzięwszy za podstawę ruch naturalny ludności z r. 1927, obliczył, że to zmniejszanie się zaludnienia rozpoczęłoby się w r. 1945.

Po r. 1927 statystyka ruchu naturalnego usprawiedliwiała pesymistyczne przewidywania. Liczba urodzeń spadła poniżej miliona rocznie, w r. 1933 współczynnik urodzeń obniżył się do 14,7 na 1000 ludności. Był to najniższy poziom, wywołany po części ostrym kryzysem gospodarczym, po części niepewnymi stosunkami politycznymi. Rok 1934, po objęciu władzy przez Hitlera, podnosi współczynnik do 18,0, rok 1935 do 18,9. Jest on wyższy od współczynnika z r. 1927 (18,4), niższy od współczynnika z r. 1926 (19,6).

Poprawa jest zatem widoczna. Ale czy jest ona trwała i co oznacza? Podniesienie się liczby urodzeń przypisać należy różnym przyczynom. W przebiegu rozrodczości istnieje stała tendencja, która wystąpiła powszechnie w Europie w postaci zmniejszającej się płodności, oraz powstają wahania okresowe, wywołane przez przemijające okoliczności. Gwałtowne obniżenie płodności w latach 1932-33 w Niem-

zech spowodowane było przede wszystkim przez przesilenie gospodarcze i i bezrobocie. Wysiłki rządu niemieckiego w kierunku zmniejszenia bezrobocia oraz obudzenia wiary w lepszą przyszłość podziałały niewątpliwie na zwiększenie się płodności.

Od r. 1933 występuje ogromne powiększenie się liczby zawieranych małżeństw. Rząd stosował wszelkie rozporządzenia par małżeńskich przez udzielanie nowożeńcom kredytu na stworzenie gospodarstwa rodzinnego. Prawie trzecia część nowych małżeństw korzysta z tego rodzaju zapomóg. Powiększenie liczby małżeństw wpływa na zwiększenie liczby urodzeń.

W r. 1935 i 1936 ilość zawieranych małżeństw się zmniejsza. Odbija się to na ilości urodzeń. W całym Niemczech w I kwartale r. 1935 było 19,9 urodzeń na tysiąc, w I kwartale 1936 19,6. Zagadnienie przyrostu sprowadza się głównie do tego, czy w tych nowych małżeństwach wzrośnie płodność. Udzielane kredyty małżeńskie ulegają skreśleniu w miarę rodzenia się dzieci; i rzeczywiście w takich małżeństwach nie nastąpił spadek płodności.

Nawet przy stopie urodzeń z r. 1935 według obliczeń teoretycznych ujawniłaby się z biegiem czasu, zresztą bar-

dzo mała, nadwyżka zgonów nad urodzeniami. Przejściowo winno nastąpić w latach najbliższych obniżenie współczynnika urodzeń z tego powodu, że w wiek małżeński wchodzi słabo obsadzone roczniki osób, urodzonych w czasie wojny.

Czy Niemcom uda się utrzymać na dłuższe lata obecny współczynnik, przewidzieć trudno. Rząd będzie usiłował przeciwdziałać przesiedlaniu się do wielkich miast, które są grobem ludności w tem znaczeniu, że mają najniższą płodność. Ale napływowi do miast najskuteczniej przeciwstawił się kryzys, który spowodował, że emigracja z wielkich miast od kilku lat przewyższała imigrację. Wydaje się również rzeczą prawdopodobną, iż ustawa o zagrodach dziedzicznych, nie pozwalająca na obciążanie długami gospodarstw włościańskich, a więc utrudniająca wyposażenie dzieci chłopskich, niepozostających na roli, wywoła osłabienie płodności ludności rolniczej, dotychczas najwyższej.

W każdym razie, jeżeli można ryzykować jakąś przepowiednię, Niemcy przez walkę ze śmiertelnością niemowląt mogą doprowadzić do ustabilizowania się liczby ludności na wzór francuski.

BOHDAN WASIUTYŃSKI

Anglja — Włochy a przywrócenie znaczenia Lidze

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego“)

Rzym, 17 listopada.

Były ambasador francuski w Rzymie de Chambrun, którego rząd „frontu ludowego“ nieopatrznie odwołał, w wywiadzie, udzielonym po powrocie do Paryża jednemu z dzienników, wyraził się, że konflikt etjopski nie raz, ale trzy razy mógł być rozwiązany kompromisowo.

Dobrze w tej sprawie powołać się na zdanie biorącego bezpośrednio udział w tych wypadkach dyplomaty. Bo i cóż to znaczy? Znaczy to, że nie byłoby dziś imperjum, lecz co najwyżej coś w rodzaju protektoratu włoskiego nad Etjopją, albo też Włochy byłyby się zadowolili częściowymi ustępstwami terytorjalnymi negusa. Nie byłoby też remilitaryzacji Nadrenji, zalamania się Lokarna i całego pasma wydarzeń, które uderzyły w podstawy systemu politycznego Europy, stworzonego w r. 1919. Nie byłoby oczywiście kłopotów, jakie Anglja ma teraz z nowym Lokarno.

W tej chwili wszakże położenie ulega zmianie i zdaje się wzrastać wola wzmocnionej przez zbrojenia Anglji. Bezsprzecznie stanowi to fakt nowy w położeniu międzynarodowym. Zobaczymy, w jakim stopniu głos Anglji zażywa na najbliższych wypadkach.

Do niedawna niesklonna do porozumienia z Włochami, Anglja godzi się obecnie na nie. Wyłączając ogólny pakt śródziemnomorski, idzie ona na dwustronne porozumienie z Włochami, szachując w ten sposób Berlin, który w stosunku do Anglji dopuścił się ostatnio kilku błędów (hałaśliwe podniesienie sprawy kolonii, sabotowanie nowego Lokarna i t. d.). Dyplomacja angielska, poczawszy się na siłach, nie chce pozwolić na to, by ós Berlin — Rzym skrzepła w posadach i obroty jej krzyżowały angielski program reorganizacji pokoju.

W tem świetle należy rozpatrywać wyniki podróży ministra Becka do Londynu i jej odbicie w położeniu międzynarodowym. Polska z konieczności byłaby się znalazła w sferze obrotów wspomnianej osi, co nie leżało bynajmniej w interesie Francji i Anglji, zwłaszcza zaś wobec wybitnie antybol-szewickiego frontu Berlina i Rzymu.

Porozumienie śródziemnomorskie angielsko - włoskie pociągnie za sobą uznanie przez Anglję cesarstwa etjopskiego, ale również powrót Włoch do Ligi, bo uznanie to dokona się drogą na Genewę, a nie wbrew Genewie. Mimo bowiem całej krytyki, z jaką do Ligi odnosi się polityczna opinja włoska, rząd Mussoliniego musi się liczyć z Genewą również ze względu na Austrię i Węgry.

Zjazd wiedeński państw, należących do protokółów rzymskich, przyniósł już Włochom uznanie przez te państwa cesarstwa, pogłębił ich stosunki ekonomiczne z Italją, przystosowując je do nowej wartości lira i sta-

nął na gruncie równouprawnienia Węgier pod względem zbrojeń. Ale również ta zasadnicza dla przyszłości Węgier sprawa nie może dokonać się wbrew Lidze, a co za tem idzie, nie może nie być uzgodnioną z drugą ze stron zainteresowanych, t. j. z Małą Ententą. Węgierskie sfery polityczne zdają sobie z tego sprawę.

Znamiennem też jest, że wiedeński „Weltblatt“, który odzwierciedla opinię kanclerza Schuschnigga, w czasie zjazdu trzech ministrów w Wiedniu pisał, iż obok osi pionowej Berlin—

Rzym istnieje również os pozioma, łącząca Małą Ententę przez Genewę z państwami zachodnimi i że te dwie osi krzyżują się w Wiedniu. Zadaniem Wiednia — pisał „Weltblatt“ — jest przyczynić się do pojednania tych dwu kierunków europejskich, gdyż nie może on zapominać o tem, że i w programie Ligi Narodów mieszczą się ważne elementy gwarancji pokoju.

Tę właśnie rolę Ligi podkreśliła nam samprzód mowa tronowa angielska, potem mowa Edena, a ostatnio Baldwin.

S. M.

Zajścia na uniwersytecie wileńskim

Akademicy trwają przy swych postulatach

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego“)

Wilno, 17 listopada.

Już czwarty dzień Wilno całe przejęte jest sytuacją w Domu Akademickim przy Górze Bouffalowej, gdzie zgromadzonych jest około 1.400 akademików.

Po znanych już zajściach antyżydowskich, w sobotę, akademicy, na wieść, zakomunikowaną im przez delegatów wszystkich polskich organizacji akademickich, iż rektor stanowczo odmawia uwzględnienia przedłożonych mu po raz drugi w imieniu młodzieży akademickiej postulatów (które poprzednio już podaliśmy), postanowili, na znak protestu, zająć Dom Akademicki i nie opuszczać go, zanim rektor nie uwzględni ich żądań.

Powzięta wśród ogólnego aplauzu decyzja natychmiast została zrealizowana. Zebrani w liczbie przeszło 1000 osób natychmiast obsadzili cały dom, zamykając wszystkie drzwi i nie dopuszczając nikogo postronnego do wewnątrz. Przyjmowano jedynie chętnych przymusowego uwięzienia akademików, których w ciągu tych kilku dni przybyło jeszcze kilkuset.

Gdy wieczorem przybył rektor, nie został dopuszczony do środka. Ograniczył się do pertraktacji z przedstawicielami młodzieży, która oświadczyła, iż akademicy nie zmieniają swego stanowiska i żadne zastraszanie odcięciem wody czy światła od domu nie wskórają...

Wiadomość o wypadkach tych wzbudziła w mieście sensację. Już pierwszego dnia tłumy oblegały Dom Akademicki, a liczba ciekawych wzrosła się po wywieszeniu na domu transparentów z różnymi napisami, a m. in.: „Precz z Żydami na uniwersytecie“, „Żądamy uwolnienia aresztowanych studentów“, „Walczyć o prawa narodu polskiego“, „Wilno zbudź się i walcz“ itp. Wprawdzie w niedzielę zrana przybyła zapowiedziana uprzednio straż ogniowa, by transparenty zdjąć, jednak wobec postawy akademików nie ośmieliła się przystąpić do tego dzieła. Nie pomogła również groźba, iż przywódcy młodzieży za wywieśzenie transparentów, a szczególnie jednego z nich, natychmiast, po zakończeniu „zajęcia“ Domu, będą aresztowani. Transparenty nadal wiszą, szeroko komentowane przez przechodniów.

Dowodem przychylnego stanowiska całego społeczeństwa wileńskiego w stosunku do akademików jest niezliczona ilość listów od szeregu organi-

zacji społecznych i prywatnych osób, napływająca do Domu Akademickiego. Nie ustaje również w pracy naprędcie zaimprovizowana „winda“ w postaci koszyka na sznurku, do którego przechodnie składają paczki żywnościowe, następnie przetransportowywane do środka.

Nie brak więc akademikom, jak dotąd, żywności, a co najglówniejsze, nie brak humoru i wielkiej solidarności, mimo ścisłej dyscypliny, która surowo jest przestrzegana przez „komendantów“ domu i straż porządkową. Trzech z pośród akademików, którzy nie okazali karności, zostało usuniętych z Domu.

Wczoraj miało się odbyć posiedzenie senatu, na którym miała być rozpatrywana sprawa postulatów młodzieży. Z niewiadomych narazie przyczyn posiedzenie to nie odbyło się. Natomiast rektor zwołał na konferencję przedstawicieli wszystkich żydowskich organizacji akademickich, na której Żydzi wypowiedzieli się przeciwko zajmowaniu miejsc po lewej stronie sal wykładowych. Czy taka konferencja „musiała“ poprzedzić, według rektora, posiedzenie senatu — niewiadomo, jednak chodzą wieści, że stanowisko większości senatu jest odmienne od zdania rektora.

Wiadomo jest również, iż wczoraj w sprawie zajęć akademickich w Wilnie interwenjowało telefonicznie ministerstwo w. r. i o. p. Jaka była jednak treść tej rozmowy i jakie będą dalsze po niej decyzje, trudno się narazie dowiedzieć. W każdym razie wieczorem zostały wzmocnione posterunki policyjne przy Górze Bouffalowej.

W dniu wczorajszym również odbyło się zebranie, na które po rozmowie z rektorem przybyli przedstawiciele „Legjonu Młodych“, Młodzieży Ludowej oraz nikla część członków kół naukowych. Postanowili oni zwrócić się do rektora z „przeproszeniem“ za powziętą przez całą prawie polską młodzież akademicką akcję i z wyrazami jej potępienia. Mimo to dzisiaj w żadnym „sanacyjnym“ piśmie zapowiedziana uchwała nie ukazała się.

Możliwe jest, że na wstrzymanie jej wpłynęła rezolucja wiecu, wieczorem odbytego w Domu Akademickim, na którym jednogłośnie potępiono oportunistów, stwierdzając jednocześnie, że stanowią oni garstkę akademików, gdyż zaledwie 30—50 osób, a prócz tego, iż owe koła „przepraszające“ działają samozwańczo, ponieważ większość zarządów i prezosów tych kół,

UWAGI

Dni mają swoje przeznaczenia — mówi stare doświadczenie — i tak rozumieć trzeba owe feralne trzynastki lub szczęśliwe siódemki, ów niezawsze fortunny poniedziałek lub niebezpieczny piątek.

Jakieś fatum — zdawałoby się — wiąże również Hitlera z sobotą. Mianowicie odkąd w pamiętną sobotę 30 czerwca 1933 r. lala się krew byłych przyjaciół „Führera“.

W sobotę 14 października 1933 obwieścił Hitler wyjście Niemiec z Ligi Narodów.

W sobotę, 16 marca 1935 wprowadza powszechną służbę wojskową.

Również w sobotę, 7 marca 1936, wkroczyła wojska niemieckie do Nadrenji. Wreszcie ostatnie złamanie traktatu wersalskiego — wypowiedzenie swobody żeglugi na rzekach niemieckich — nastąpiło znowu w sobotę, dnia 14 listopada.

„Jest tylko kwestją czasu — pisze z sarkazmem londyński „Sunday Times“ — jak świat dowie się znowu której soboty, że Niemcy zmienili statut Gdańska i Klajpedy według swego widzimisie.“ I pismo angielskie zaopatruje swą depeszę korespondenta berlińskiego w wymowny tytuł: „Czy następni będą Gdańsk i Klajpeda?“

jak też i członków, przebywa w Domu Akademickim, solidaryzując się całkowicie z akcją młodzieży narodowej.

Zakulisowa gra garstki „sanatorów“, z „Legjonem Młodych“ na czele, stała się tak wyraźna, że nietylko oburzyła wszystkich zebranych, ale jeszcze bardziej ich zjednoczyła w zamiarach wytrwania na swem stanowisku.

Podczas ostatnich dni, jeszcze przed „zajęciami“, aresztowano na mieście około 20 akademików, lecz po upływie 24 godzin zwolniono ich. Wszyscy udali się natychmiast do dobrowolnego już „więzienia“ na Górze Bouffalowej.

W więzieniu zostali zatrzymani jedynie dwaj akademicy: Marjan Pelc, student IV roku medycyny, i Jan Drawnel, student III roku chemji. Śledztwo w ich sprawie jest trzymane w tajemnicy. Osadzeni zostali w więzieniu na Łukiszkach.

Sensację wzbudziło na mieście aresztowanie wczoraj, późnym wieczorem, lekarza żydowskiego — Ruczніка. Jak krąży pogłoska, aresztowanie jego ma związek ze sprawą rzekomo pobitych studentów — Żydów.

Ponieważ do wieczora senat nie zajął żadnego stanowiska, młodzież postanowiła ogłosić głodówkę od dnia 18 b. m. Od tej chwili żadne paczki żywnościowe nie będą przyjmowane, jak też nie będą udzielane przepustki na wychodzenie i przychodzenie do gmachu.

Z. K.

Sprawa Idzikowskiego i Michalskiego

Z Warszawy donoszą:

Zakończona została śledztwo w sprawie b. posła Idzikowskiego (znanego „sanacyjnego“ działacza „rzemieślniczego“) i b. dyrektora departamentu podatkowego min. skarbu Michalskiego.

Śledztwo w tej sprawie ciągnęło się dwa lata. Dopiero obecnie śledztwo ukończono i w najbliższych dniach kancelarja sędziego śledczego Kleinerta przekaże akta sprawy prokuratorowi celem sporządzenia aktu oskarżenia.

Zgon b. posła Piuty

Dnia 16 listopada b. r. zmarł po krótkiej chorobie jeden z głównych działaczy Stronnictwa Ludowego, b. poseł parlamentu austriackiego oraz Sejmu polskiego, Andrzej Piuta ze Szklar (pow. rzeszowski).

W Stronnictwie Ludowym był członkiem rady naczelnej oraz członkiem zarządu okręgowego w Krakowie.

Następca p. Morawskiego

Wobec nominacji prezesa Związku Izby i Org. Roln. p. Kajetana Dzierżymorawskiego na stanowisko wice-ministra skarbu, pełniącym obowiązki prezesa Związku został z urzędu dr. Kazimierz Papara, prezes sekcji Izby Rolniczych w Związku i prezes lwowskiej Izby Rolniczej.

Jak nas informują, wybór nowego prezesa ma nastąpić w niedługim czasie. W każdym razie stanie się to prawdopodobnie jeszcze przed sesją parlamentarną.

HISPANJA WE KRWI I W PŁOMIENIACH

W Madrycie i dokoła niego toczą się niezwykle krwawe i zacięte walki. Na zdjęciach naszych widzimy (od lewej ku prawej): Dowódca jednej z grup powstańczych gen. Varela wraz z sztabem studjuje mapę sytuacji na froncie, most na rzece Guadarama, wysadzony w powietrze przez czerwonych, żołnierze wojsk powstańczych dzielą się żywnością z głodnymi dziećmi.

o ustrój stolicy

W zamieszczonym niedawno w „Kurjerze Poznańskim” artykule p. t.: „Samorząd w upadku” wspomniałem o przeprowadzonej przez „Samorząd Miejski” ankiecie na temat zgłoszonego przez rząd do Sejmu projektu województwa stołecznego i nowego ustroju administracyjno-samorządowego Warszawy. Projekt ten nie był zalatwiony w poprzedniej, wejdzie zatem pod obrady nadchodzącej sesji izb ustawodawczych.

W ankiecie wziął także udział p. Kazimierz Kierski, który rozprawę swoją wydał obecnie w osobnej broszurze p. t.: „Ustrój stolicy według projektów rządowych”.

Przed omówieniem opinii p. Kierskiego przypomnę czytelnikom pokrótce istotę projektu. Rząd proponuje utworzenie w Warszawie i przyległych do niej kilku powiatów, czyli t. zw. podstołecznego regionu, odrębnej jednostki administracyjnej i samorządowej pod nazwą województwa stołecznego. Warszawa byłaby częścią składową tego województwa. Mianowany przez rząd wojewoda byłby także prezydentem miasta Warszawy.

P. Kierski w gruntownej analizie rozprawia się z tym projektem. Na szczególniejszą uwagę i uznanie zasługuje finansowa strona tej analizy. Przedstawia z jednej strony ogromne potrzeby inwestycyjne regionu podstołecznego, a z drugiej jego skromne środki finansowe, przytacza p. Kierski następujący dylemat, sformułowany przez innego uczestnika ankiety p. Horodyskiego:

„Wojewódzkie władze samorządowe znajdują się w niezwykle trudnej sytuacji, albowiem, kierując się względami finansowymi, ogranicza do minimum swoją działalność i wystawia sobie świadectwo niedbalych opiekunów zadań im powierzonych, albo też, co jest o wiele prawdopodobniejsze, zechcą rzetelnie wykonywać zadania wojewódzkiego związku samorządowego i wówczas zmuszone będą sięgnąć po środki na pokrycie kosztów swej działalności do kasy warszawskiej.”

P. Kazimierz Kierski tak ujmuje tę samą kwestję:

„Połączenie Warszawy z regionem w ramach wspólnego związku samorządowego byłoby luksusem, na który Warszawa, sama zaniedbana i wymagająca miliardowych jeszcze inwestycji, w tej chwili pozwolić sobie nie może.”

To są ciosy zabójcze dla projektu. Grubo kosztowałaby Warszawę ten nowy pomysł „radosnej twórczości” biurokratycznej.

Na czoło opracowanego przez min. spraw wewnętrznych uzasadnienia projektu wysunięta została zasada unifikacji władz przez usunięcie obecnej dwutorowości. P. Kierski dowodzi przekonująco, że ta dwutorowość nawet w dzisiejszym ustroju jest przeważnie niepotrzebna, a w każdym razie może być usunięta w ten sposób, żeby policja i agendy bezpieczeństwa publicznego pozostały przy władzach administracji ogólnej, a wszelkie inne sprawy przeszły do administracji samorządowej.

Konstrukcja to nader prosta i dobra. Ale na przeszkodzie do jej wprowadzenia staje cechująca cały projekt nieufność do samorządu. Kulminuje ona w powierzeniu funkcji prezydenta miasta mianowanemu przez rząd wojewodzie, który sam mianuje z kolei swego zastępcę. Przewodniczącymi dzielnicowych rad miejskich mają być starostowie grodzcy.

To nie jest samorząd, ale tylko błąd jego cień, a raczej zbiorowisko cieni, członków rad samorządowych województwa stołecznego, niewiele mających w nim do powiedzenia.

Mocnym uderzeniem w projekt jest podkreślona przez p. Kierskiego kumulacja władzy w ręku jednego urzędnika, który byłby w jednej osobie wojewodą, prezydentem i komisarem rządu.

W konkluzji opowiada się p. Kierski za pozostawieniem Warszawie dotychczasowego charakteru oddzielnej jednostki samorządowej, za zwinięciem komisariatu rządu i przekazaniem jego agend organom samorządowym m. st. Warszawy, z wyjątkiem spraw szeroko pojętego bezpieczeństwa publicznego. Wspólne sprawy stolicy i przylegającego do niej regionu mogłyby dobrze być załatwiane przez komisję planu regionalnego.

Zgadzam się zarówno z krytyką projektu rządowego, przeprowadzoną przez p. Kierskiego, jak i z jego pozytywnymi tezami. W dwóch tylko punktach pozwolę sobie wysunąć pewne zastrzeżenia.

P. Kierski zgodnie ze stanowiskiem, zajętem przez tymczasową radę miejską warszawską, opowiada się za wyborem części radnych miejskich przez organizację samorządu gospodarczego.

W zasadzie możnaby przyjąć tę koncepcję wzajemnego przenikania się dwóch rodzajów samorządu. Ale czy nasz samorząd gospodarczy jest samorządem?

Ogólna odpowiedź twierdząca byłaby tu przesadą. Czasem jest, ale częściej nie, bo przedstawicielstwo tego samorządu i jego działalność są bardzo zależne od rządowych władz administracyjnych. Trudno opędzić się przypuszczeniu, że reprezentacja samorządu gospodarczego w warszawskiej radzie miejskiej byłaby odszkodowaniem partii rządowej za poniesioną klęskę wyborczą. Jeśli nie chcemy mianowanego prezydenta, to nie gódźmy się także na radnych-nominatów.

Kult dla idei samorządu ośmiela mnie do pewnego uzupełnienia znakomitej analizy p. Kierskiego. Pominał on bowiem ważny moment prawno-konstytucyjny, streszczający się w tem, że projekt ustroju stolicy, odbierając jej przedstawicielstwu prawo wyboru prezydenta miasta, pomniejsza prawa polityczne jej mieszkańców w stosunku do obywateli innych miast, które mogą (w teorii — znacie to, poznać czy!)

Jest to nie tylko krzywda dla Warszawy, ale i niebezpieczeństwo dla całego samorządu. Gdyby projekt „ustroju stolicy” wszedł w życie, to ten ustrój stałby się zachętą i pretekstem do przeprowadzenia „równania w dół”, czyli narzucania wszystkim związkom samorządowym zwierzchników z nominacji. Byłaby to „deflacja”, czyli likwidacja samorządu.

MEDARD KOZŁOWSKI

Ambasadzie polskiej w Berlinie

W jednym z ostatnich numerów niemieckiego tygodnika, wychodzącego w Berlinie, p. t. „Die Woche”, który w Polsce jest niestety dość mocno rozpowszechniony, mianowicie w nr. 41

skórce. Kiedy ubiegłego roku w lutym podaliśmy karykaturę, reprodukowaną z jednego z dzienników francuskich a dotyczącą wyroku śmierci na dwóch Niemkach — „szpiegach”, doczekali-

śmy się w marcu konfiskaty, niewątpliwie na skutek interwencji dyplomatycznej, zapoczątkowanej przez konsulat niemiecki w Poznaniu.

Czekamy zatem, czy nasze przedsta-

Uporczywe zaparcie, katary grubej kizki, wzdęcia, osłabione funkcje żołądkowe, zastoina ogólna, osłabione funkcje wątroby, bóle w bokach i pod żebrami przechodzą przy używaniu rano i wieczorem po szklaneczce naturalnej wody gorzkiej Franciszka-Józefa. Zalecana przez lekarzy.
Tg 1917

W pobliżu Osaki w Japonii odbyła się wielka parada floty wojennej przed cesarzem Hirohito.

Bóle reumatyczne artretyczne, neuralgiczne usuwają szybko przez zwykleucie Balsam Bengalski Karpinińskiego

Tg 1912

wicielstwo dyplomatyczne w Berlinie zainteresuje z takim samym skutkiem i czy dowiemy się o skonfiskowaniu przez władze niemieckie tego rodzaju tygodnika. Zaznaczyć jednak należy, że pójdzie im to trochę z trudem, boć przecież ogólnie wiadomo, że wszystkie czasopisma w Niemczech wydawane są pod czujnym okiem cenzury, jeżeli nie nawet pod dyktando propagandowych władz niemieckich. Czekamy...

Zima nadchodzi. Tysiące ludzi jest bez dachu, bez odzieży, bez jedzenia. Ratujmy ich od zimna i głodu.

Z ruchu narodowego

Apel poległych narodowców w pow. poznańskim

W ubiegłą niedzielę we wszystkich kołach Stronnictwa Narodowego w powiecie poznańskim odbyły się uroczystości żałobne ku czci poległych w walce o Wielką Polskę. Na program tych uroczystości składały się msze święte żałobne oraz zebrania połączone z apelem poległych. Członkowie Stron. Narod. wzięli tłumnie udział w tych uroczystościach. (b.)

KĘPNO. W salce Sokcinki odbyła się odprawa kierowników S. N. przy licznych udziale delegatów. Omawiano ściśle sprawy organizacyjne. Wieczorem odbył się apel poległych narodowców, których pamięć uczczono jednominutowym milczeniem. (km.)

OSTRÓW. Odbyły się ostatnio dwa zebrania S. N. i to w Raszkowie i Biskupicach Olob. oraz w Jankowie Przyg. Przewodził powiatowy kierownik organizacyjny. (os.)

STĘSZEW. Odbyło się tu zebranie S. N. w sali p. Dziubajły. Na zebraniu uczczono pamięć poległych narodowców. (sb.)

SZAMOTULY. Na odprawie kierowników kół S. N. pow. szamotujskiego referat o położeniu politycznym i gospodarczym wygłosił prezes powiatowy. — Przy licznych udziale członków S. N. referat wygłosił delegat zarządu okręgowego z Poznania. „Hymnem Młodych” zakończono zebranie. (cs.)

SZUBIN. Na zebraniu koła S. N. po dłuższej dyskusji uchwalono wysygnąć na F. O. N. kwotę 10 zł. Również wszyscy członkowie zobowiązali się na ten cel opodatkować. (ks.)

TRZEMESZNO. Odbyło się tu zebranie S. N. celem uczczenia pamięci poległych narodowców. Raport odebrał prezes powiatowy, który po przywitaniu referentów wygłosił krótkie przemówienie. Na zebraniu podano do wiadomości, iż w niedzielę, 22 b. m., odbędzie się nabożeństwo żałobne za dusze poległych za Polskę. Odśpiewaniem „Hymnu Młodych” zakończono zebranie. (tw.)

ŻABIKOWO. Zebranie S. N. odbyło się w sali p. Chmieleckiego. Referat okolicznościowy wygłosił p. Knach. Pamięć zmarłych uczczono przez powstanie z miejsc. (pl.)

DZIAŁ GOSPODARCZY

Jak nie powinno się pisać dekretu

(—) Niewiele jest ludzi w Polsce, którzy choćby zgrubsza orjentują się w potopie ustaw polskich. Wołanie o uporządkowanie, o jednolite teksty wielokrotnie nowelizowanych ustaw jest głośne i powszechne. Jakby dla zadośćuczynienia tym wołaniom otrzymał rząd w ostatnich latach szereg pełnomocnictw dla ogłoszenia jednolitych tekstów lub ogłoszenia zupełnie nowych ustaw, regulujących pewne dziedziny życia.

Zdawało się, że rząd obecny postanowił przetrzebić nieco dzunglę tysięcy okólników i ustaw. Premier Składkowski unieważnił coś parę tysięcy okólników ministerstwa spraw wewnętrznych, a „Dziennik Ustaw” z r. 1936 zawiera szereg pozycyji bardzo pożytecznych: jednolite teksty ustaw takich, jak o finansach komunalnych, o służbie wojskowej, o oddłużeniu, prawo karno-skarbowe, karne wojskowe itp.

Niedługo jednak rząd wytrwał na tej chwalebnej drodze. Jeden z ostatnich numerów (85-ty) „Dziennika Ustaw” przynosi dekret Prezydenta Rzplitej z 4 listopada 1936 r. o zmianie przepisów o państwowym podatku gruntowym. Dekret ten jest typowy dla wykazania, jak ustawa nie powinna być redagowana.

Pierwsze artykuły dekretu poświęcone są istotnie podatkowi gruntowemu. Wyliszczą grunty, wolne od podatku, i grunty, podlegające podatkowi w różnych województwach. Zajmuje to razem 13 pierwszych artykułów.

Od artykułu 14 zaczyna się dzungla. Art. 14 zmienia art. 14 ustawy z 15 czerwca 1923 w przedmiocie wyrównania podatków gruntowych, tudzież bundykowych w zakresie podatków samorządu terytorjalnego oraz izb rolniczych. Art. 15 zmienia art. 50 rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z 22 marca 1928 r. o izbach rolniczych.

Art. 16 zmienia art. 5 ustawy z 20 marca 1931 r. o samoistnym podatku wyrównawczym dla gmin wiejskich.

Art. 17 zmienia art. 3 ustawy z 26 marca 1935 r. o świadczeniach w naturze na niektóre cele publiczne.

Art. 18 skreśla ustęp 1 art. 3 dekretu Prezydenta Rzplitej z 3 grudnia 1935 r. o obniżeniu obciążenia daninami komunalnymi i o innych zmianach w finansach komunalnych.

Ileż tu zmian ważnych w różnych ustawach! A tytuł ustawy mówi: o

zmianach przepisów „o państwowym podatku gruntowym”. I nic więcej! Czy nie byłoby lepiej rozbić ten dekret na 6 dekrétów o osobnych tytułach, zmieniających 6 różnych ustaw, a jeszcze lepiej — podających cały nowy tekst tych ustaw?

Jeszcze gorzej wygląda koniec omawianego dekretu. Art. 20 powiada w p. 2: „Z dniem wejścia w życie przepisów dekretu niniejszego uchyla się wszelkie przywileje i zwolnienia w państwowym podatku gruntowym oraz wszystkie przepisy, sprzeczne z dekretem niniejszym, a w szczególności zawarte...” i tu dekret wymienia ogólnie 9 różnych ustaw.

Zapytajmy teraz, co z takim dekretem zrobi niższy urzędnik podatkowy? Oczywiście zgubi się w lesie kilkunastu naraz zmienianych ustaw, przyczem on sam ma ocenić, które punkty

ze starych ustaw są „sprzeczne” z nowym dekretem.

A szary obywatel? Może dojdzie do niego wiadomość, że wyszły nowe przepisy o państwowym podatku gruntowym. Ale poza świadomością ogółu pozostanie fakt, iż w dekreście tym zmieniono również szereg innych ustaw. Do grupy tych „szarych obywateli” zaliczyć możemy — poza ogółem rolników — sołtysów, wójtów, sekretarzy gmin, którzy nie mają całych roczników ustaw, a i w czytaniu ustaw zbyt biegli nie są.

Wreszcie — prawnicy, a więc fachowcy, staną przed pracą niemałą, a odpowiedzialną. Muszą sięgnąć do tych kilkunastu ustaw i w myśl dekretu uzupełnić je, poprawić, względnie ocenić, czy jakiś przepis jest „sprzeczny” i nadal obowiązuje czy nie. A jeśli pracy tej zaniedba, lub ma wątpliwości? Pół biedy, gdy wątpliwości te lub zaniedbania ma adwokat, gorzej, gdy je ma — sędzia...

Więc dla kogo zredagowano ten dekret?!

KRONIKA GOSPODARCZA

PODATKI I OPŁATY

(p) **Nabywanie świadectw przemysłowych na rok 1937.** Min. skarbu zarządziło, aby izby skarbowe niezwłocznie zapomoc publicznych obwieszczeń ogłosiły termin nabywania świadectw przemysłowych i kart rejestracyjnych na rok 1937. Równocześnie mają być w obwieszczeniach podane ceny świadectw i kart według kategorii i klas miejscowości. Urzędem skarbowym mają być wydane instrukcje, niezbędne do rozpoczęcia i należytego prowadzenia akcji wydawania świadectw przemysłowych i kart rejestracyjnych. Do ceny świadectw i kart na r. 1937 mają być pobrane dodatki według następujących zasad: 1) do datki na rzecz samorządu terytorjalnego należy pobrać w wysokości 30 proc. O ile przed rozpoczęciem wydania świadectw gmina doniesie izbie skarbowej o uchwaleniu niższej stopy procentowej tych dodatków, wówczas należy pobrać stopę niższą; 2) dodatki na rzecz instytucji samorządu gospodarczego (izb przemysłowo-handlowych, rzemieślniczych i szkół zawodowych), należy pobrać na całym obszarze państwa w maksymalnej wysokości, określonej art. 43 ustawy o państ. podatku przemysłowym; 3) na rzecz skarbu państwa ma być pobrany 15 proc. dodatek do ceny (bez dodatków) świadectw przemysłowych i kart rejestracyjnych. Pobranie tego dodatku ma być dokonane na podstawie ustawy z dn. 26 marca 1935 r. o poborze 15 proc. dodatku do podatków beżpośrednich. (az.)

Z KRAJU

(k) **Rokowania o eksport drewna do Niemiec.** Jak wiadomo, obecnie toczą się rokowania w Berlinie o traktat handlowy polsko-niemiecki. W myśl początkowych zamierzeń sprawy eksportu drewna polskiego do Niemiec miały być rozpatrywane w ramach toczących się rokowań pod koniec listopada r. b. Ostatnio sprawa eksportu drewna została przyspieszona i w związku z tem zostali zawiezieni do Berlina polscy rzeczoznawcy w osobach: dyr. Czerwińskiego, dr. Babińskiego i inż. Klinikiewicza.

(k) **Komunikacja między Gdynią a portami Australji.** Firma brokerska i agenturowa „Rummel and Burton Ltd.” w Gdyni pozyskała agencję Port Line, Commonwealth and Dominion Line Ltd., obsługującej porty Australji jak Melbourne, Sydney, Newcastle, Hobart, Launceston i Brisbane oraz porty Nowej Zelandji. Narazie towary idące z Gdyni są przeladowane w Hamburgu i w Londynie.

(k) **Spadek spożycia benzyny.** Ostatnie dane min. przemysłu i handlu stwierdzają pewien wzrost w zakresie wytwórczości najważniejszych produktów przemysłu naftowego, stwierdzają jednak też, co jest niestety, ważniejsze, spadek zbytu na rynku wewnętrznym. Spadek ten dotyczy głównie benzyny. Mimo nadziei, jakie łączono z obniżką cen, zbyt benzyny wynosił w wrześniu r. b. 6.038 tonn, podczas gdy w tym samym miesiącu r. ub. — 6.402 tonn. Po przejściowem wzmoczeniu spożycia benzyny w sierpniu, spadek wynosi 19 proc., a więc przekracza daleko ramy, które mogłyby być uzasadnione schyłkiem sezonu. Okazało się, że obniżka ceny benzyny, poza przejściowem wzmoczeniem zakupów dla uzupełnienia zapasów, nietylko nie wpłynęła na podniesienie konsumpcji, ale — jak dotąd — nie zdołała nawet zahamować tendencji spadkowej, jaka w produkcji tym szczególnie dawała się wyczuwać. Świadczy to zarazem, że obniżka nie przyczyniła się, ani też w danych warunkach przyczynić się nie mogła do wzmoczenia ruchu motoryzacyjnego.

(k) **Polska a zagadnienie kolonii.** Na ten temat wygłosił ciekawy odczyt w przepełnionej sali Kasyna Miejskiego i Koła Artystyczno-Literackiego we Lwowie (w ramach stałych czwartkowych odczytów) w dn. 12 bm, prof. Uniw. Jan Czekanow-

ski. Prelegent podkreślił, że zagadnienie zdobycia własnych kolonii jest dla Polski zagadnieniem przedewszystkiem gospodarczem, a nie prestiżowo-politycznem. Chodzi o zdobycie taniego surowca, co prelegent uważa za podstawowy warunek rozwoju naszego gospodarstwa. Jako teren najodpowiedniejszy dla naszej ekspansji nadawałby się półn-zach. Kamerun, dawna kolonia niemiecka, stojąca obecnie pod protektorem Francji z mandatu Ligi Narodów. Dla Francji Kamerun nie przedstawia większej wartości wobec posiadania przez nią innych bogatszych kolonii. To też eksploatowany jest obecnie słabo, jak wynika z dochodów jakie daje pod protektorem Francji w porównaniu z dochodami przedwojennymi. Polacy byli pierwszymi, którzy w tych stronach usiłovali założyć kolonję (Rogoziński). Ponieważ Polska w traktacie wersalskim otrzymała 11 części dawnych, przedwojennych Niemiec (wojew. śląskie, poznańskie i pomorskie) więc powinna pretendować do uzyskania 11 części dawnych kolonii niemieckich, co mniej więcej odpowiada polowie Kamerunu. (f. p.)

(k) **Polepszenie konjunktury na Śląsku.** Przemysł górnośląski znajduje się obecnie w pełnym sezonie. Kopalnie pracują przez wszystkie dni w tygodniu. W niektórych kopalniach cofnięto zapowiedziane urlopy turnusowe górników oraz zwiększono stan zatrudnienia przez przyjęcie do pracy nowych górników.

(k) **Nowa kasa kredytu beżprocentowego w Poznaniu.** Wojewoda poznański zatwierdził już statut Towarzystwa Kasy Beżprocentowego Kredytu Rzemiosła Chrześcijańskiego w Poznaniu, wobec czego odbyło się już zebranie członków założycieli tej Kasy, na którym dokonano wyboru władz. Prezesem Kasy wybrany został p. Konopiński — starszy cechu rzeźniczo-wędliniarskiego. Nowy zarząd postanowił rozpocząć propagandę wśród instytucji finansowych i społecznych o poparcie materialne, oraz u społeczeństwa poznańskiego — o przyczynienie się do rozwoju Kasy przez zapisywanie się na członków wspierających lub zwyczajnych.

Z ZAGRANICZY

(z) **Rząd Bluma doprowadził do pogorszenia sytuacji gospodarczej Francji.** Francuska prasa prawicowa, prowadząc kampanję przeciw obecnemu gabinetowi, iż przedsięwzięte przez rząd wysiłki w zakresie ożywienia handlu zagranicznego, zwalczania bezrobocia i walki z drożyzną nie przyniosły realnych rezultatów. „Echo de Paris” przytacza następujące liczby na poparcie swych twierdzeń: W ciągu pierwszych trzech kwartałów r. b. eksport francuski wyniósł 10,6 miliardów fr. wobec 11,4 miliardów fr. w analogicznym okresie r. ub. Ujemne saldo bilansu handlowego, które w ciągu trzech kwartałów r. ub. wynosiło 4,1 miliardów fr., w analogicznym okresie r. b. wyniosło 6,8 miliardów fr. Liczba bezrobotnych w dniu 7 listopada r. b. wynosiła 393 tys. osób, natomiast w dn. 7 listopada r. b. 407 tys. osób. Wskaźnik kosztów utrzymania (1914 r. — 100) który w drugim kwartale r. ub. wynosił 469, w drugim kwartale r. b. wynosił już 504, przyczem po dewaluacji nastąpiła przecięta dalsza jego poważna wyżka. Przyjmując wreszcie r. 1932 za 100 otrzymuje się następujące wskaźniki cen artykułów pierwszej potrzeby w październiku r. b. (w nawiasie przeciętna za 1935 f.): chleb 101,8 (76,3), napoje 88,2 (67,1), nabiał 76,8 (64,3), mięso 75,8 (68,5). Na uwagę zasługuje zwłaszcza szczególnie wyraźna wyżka ceny chleba, którego kilogram sprzedawano w kwietniu r. b. za 1,60 fr., obecnie zaś za 2,20 fr.

Premjowane wynalazki polskie na wystawie w Paryżu

Jednym z działów, jaki od kilku lat we wzrastającej mierze budzi zainteresowanie na Targach, to dział wynalazków, który w roku zeszłym skupił blisko 200 modeli. Pragnąc zainteresować znacznie większą ilość wynalazców, Targi Poznańskie nawiązały kontakt z organizatorami największej na świecie dorocznej wystawy wynalazków, mianowicie Concours Lepines w Paryżu. Targi Poznańskie rzuciły, myśl, by wynalazki premjowane na Targach Poznańskich były następnie kosztem Targów wystawione na Concours Lepines. W ten sposób wynalazek wyróżniony przez poważne grono znawców z każdej dziedziny, jako nadający się do fabrykacji, będzie bez kosztu dla wynalazcy wysłany na Concours Lepines, na który zjeżdżają fabrykanci z całego świata. Dla niejednego wynalazcy polskiego otworzy to możliwość, jakiej napróżno całe życie oczekiwał. W najbliższym czasie Targi wyślą zaproszenia do wszystkich wynalazców w Polsce do udziału w dziale wynalazków na przyszłych Targach Poznańskich, które odbędą się w czasie od 2 do 9 maja 1937.

Zagadnienie funta i dolara w oświetleniu francuskim

Francuskie koła finansowe od dłuższego już czasu śledzą z uwagą sytuację dolara i funta, zwłaszcza iż w dalszym ciągu utrzymuje się pogłoska o możliwości dalszej deprecjacji waluty brytyjskiej w stosunku do dolara. Dowodem tego zainteresowania jest artykuł w „L'Information” p. t. „Zagadnienie funta i dolara”.

Pomimo współpracy między funduszami stabilizacyjnymi obu krajów — między polityką monetarną Anglii i Stanów Zjednoczonych istnieje zasadnicza rozbieżność, trzymająca w zawieszaniu rozbrojenie monetarne. Względnej równowadze kursów funta i dolara (dolar został zdewaluowany o 40,94 proc., faktyczna deprecjacja funta zaś wynosi obecnie w przybliżeniu 40,65 proc.), nie odpowiada równowaga w wymiarze handlowym między Anglią a U. S. A.

Bilans handlowy jest korzystny na rzecz Stanów Zjednoczonych. W r. 1934 nadwyżka ta wynosiła 59 milj. funt., w r. 1935 zaś — 57 milj. funt. Znacznie groźniejszym i poważniejszym symptomem braku równowagi jest intensywny ruch kapitałowy z Londynu do Nowego Jorku i to w takich rozmiarach, iż zaniepokoiło to koła kierownicze nietylko Anglii, lecz i Stanów Zjednoczonych. Wall Street zaczyna wyraźniej górować nad City. Zachwianie równowagi bilansu platniczego między Anglią i Stanami Zjednoczonymi wyraża się przede wszystkim w masowym odpływie złota z Londynu do Nowego Jorku. W ciągu ostatnich 6 tygodni odpłynęło z Anglii złota na sumę 28 milj. funtów, z czego 21 milj. do Stanów Zjednoczonych. Odpływ ten nie został w całości skompensowany przez import do Anglii złota z Afryki Południowej lub Indji, wyniósł on bowiem w tym czasie 24 milj. funt. W Brytanji więcej dba o swoje zapasy złota, niż się sama do tego przyznaje.

Polityka Banku Anglii stale zabiega o powiększenie swoich zapasów kruszców.

W jaki sposób można zaradzić tej „niedowartości” dolara, czy też „nadwartości” funta? Nie można spodziewać się częściowej rewaloryzacji dolara, a to z tego powodu, że Amerykanie nie zechcą nawet o tem mówić. Stąd rozważanie na temat dalszej deprecjacji funta, co stworzyłoby poważne niebezpieczeństwo i naraziłoby na załamanie całą prowadzoną ostatnio politykę „wyrównywania” kursów walut.

Sprostowanie

W związku z artykułem p. t. „Czy sanacja ubezpieczeń”, zamieszczonym w nr. 496 „Kurj. Pozn.” z dnia 25 października br., otrzymujemy od Towarzystwa Ubezpieczeń na życie „Vita Krakowskie” Sp. Akc., poniższe sprostowanie:

„Nieprawdą jest, że w Towarzystwie „Vita” decydujący głos ma kapitał żydowski, natomiast prawdą jest, że Towarzystwo Ubezpieczeń na życie „Vita i Krakowskie” jest niezależnym Towarzystwem Akcyjnym w Polsce, zaś decydującą większość akcji posiada Szwajcarskie Towarzystwo Reasekuracyjne w Zurychu, będące czysto szwajcarskim przedsiębiorstwem”.

Ulgę w ciężkiej doli bezrobotnych przyniesie każdy grosz, złożony na Pomoc Zimową!

Krótkie informacje gospodarcze

— Eksport wyrobów włókienniczych z okręgu łódzkiego w październiku r. b. wyniósł ogółem 340 918 kg, wartości 2 367 tys. zł, co w porównaniu z wrześniem wykazuje wzrost ilości o 63 364 kg oraz wzrost wartości o 348 tys. zł.

— Okręg lubelski przechodzi w ostatnich czasach proces widocznej poprawy gospodarczej. Zwyżka cen na produkty rolne spowodowała wzrost siły nabywczej ludności wiejskiej. Produkcja w fabrykach maszyn rolniczych wzrosła. W innych dziedzinach produkcji i handlu daje się zauważyć w Lubelszczyźnie również znaczne ożywienie.

— Kolportowana wiadomość o możliwościach emigracji do Belgji dla 4 000 robotników nie jest zgodna ze stanem rzeczywistym.

— ZSRR zajmuje trzecie miejsce po St. Zjednoczonych i Indjach pod względem produkcji bawelny. Zbiór bawelny w r. b. był obfity i w niektórych miejscowościach wyniósł przeszło 100 q z jednego ha. Plan dostawy bawelny państwu wykonany został przedterminowo w wysokości 1 878 tys. tonn.

— Na podstawie porozumienia z władzami portowemi w Hamburgu, Czechosłowacja przystępuje w najbliższym czasie do rozbudowy swej strefy w porcie hamburskim, zawarowanej jej traktatem wersalskim.

— Właściciele 8 proc. czechosłowackiej pożyczki zagranicznej, zawartej w r. 1922 w transzy funtowej i dolarowej, którzy są obywatelami czechosłowackimi, względnie cudzoziemcami, przebywającymi w Czechosłowacji co najmniej rok, obowiązani są do 30 listopada r. b. przedłożyć obligacje tej pożyczki do konwersji na 4½ proc. pożyczkę unifikacyjną.

— Zakłady przemysłowe w Niemczech wytwórcie rur Mannesmana s. a. celem wzmocnienia eksportu swych wyrobów założyły w Düsseldorfie spółkę „Mannesman-Export”, która ma za zadanie czuwanie nad całością importu i eksportu tych zakładów.

— Na wniosek min. wojny rada ministrów postanowiła upaństwić część fabryki samochodów Renault, fabrykę broni i amunicji Edgar Brandt i fabrykę broni w Milhouse.

— W najbliższym czasie założony będzie w Belgradzie nowy bank z kapitałem akcyjnym 200 milj. dinarów. Nowa instytucja sfinansowana ma być przez Żydów, którzy wycierali z Niemiec i mieszkają obecnie w Londynie. Emigranci żydowscy otrzymali już podobno od rządu niemieckiego pozwolenie na transfer swoich kapitałów do Jugosławji.

— Zamrożone długi Włoch w stosunku do Anglii wynoszą około 2½ miln. funtów.

Fenomen wodospadów Niagara

Sześć milionów rozkietnanych koni — Trzydzieści milionów mtr. kub. wody na godzinę — Ludzie a żywioł

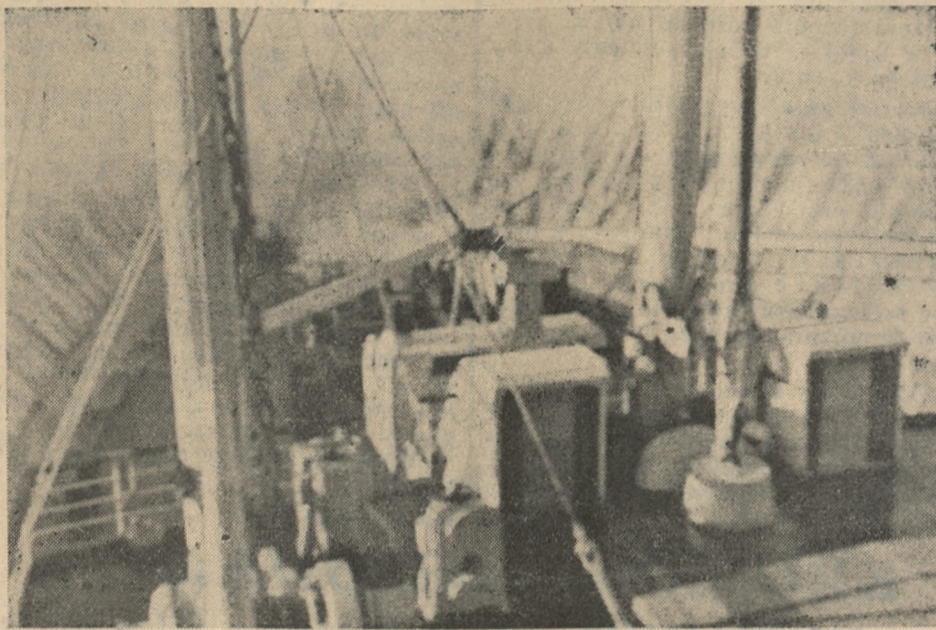
Wodospady Niagara powstały, według obliczeń geologów amerykańskich, jakie trzydzieści tysięcy lat temu. Odkrył ten cud przyrody misjonarz francuski Hennepin. Niagara oznacza w języku Indian „wodogrzmoty”. Huk i szum olbrzymich mas wody słyszy się już z dalekiej odległości. Gigantyczny ten cud przyrody uchwylił na obrazie pewien malarz amerykański dla plakatu turystycznego: Niezliczone masy dzikich koni pędzą w dół, tonąc w mgłę i pianie wodnej, nadając dziko romantycznemu krajobrazowi wygląd kotłującego piekła. Sześć milionów dzikich koni — oto nazwa tego obrazu. Dzikie konie uzmysławiają walące w dół masy wody, które obliczają na trzydzieści milionów metrów kubicznych na godzinę o sile sześciu milionów KM.

Droga z Nowego Yorku do wodospadów prowadzi przez miasto Buffalo do miasteczka Niagara Falls. Po przebyciu przepięknego parku w pobliżu miasteczka staje się nagle przed tym wspaniałym cudem przyrody. Wodospady składają się z wodospadów amerykańskich i kanadyjskich, zwanych po kształcie także „wodospadami podkową”. Masy wodne dopływają do wodospadów strumieniem 58 km długim, z jeziora Erie do jeziora Ontario i dzielą się, okrążając wyspę Goat Island, na dwa nierówne ramiona, wschodni czyli amerykański o szerokości 322 m, wysokości 50 m, oraz zachodni kanadyjski o szerokości 372 m i wysokości 48 m. W nocy, gdy wodospady mienią się w różnorodnym świetle reflektorów, widok jest wręcz przygniatający. Nie trzeba dodawać, że specjalne przedsiębiorstwa umożliwiają turystom podejście do wodospadów i oglądania ich z bliska. Można nawet podjechać łodziami i stąd podziwiać wspaniałe widowisko.

W pobliżu wodospadu pobudowano wielkie centrale elektryczne dla wykorzystania siły wody. Dotąd wykorzystano przeszło 100 tys. KM. Wielka ilość miast Ameryki Północnej zaopatrywana jest w siłę z elektrowni z Niagara Falls.

Nie brakło oczywiście śmiałości, którzy próbowali przepłynąć wodospady Niagara. Przed pół wiekiem próbę taką podjął kapitan angielski Webb, podówczas najlepszy pływak świata. Cudem

udało się Webbowi przeżyć najniebezpieczniejszą część wodospadów. Lecz kiedy już dopływał do brzegu, uder serca położyło kres jego życiu. Z pośród innych sensacji, jakich miejscem były wodospa-

Na zdjęciu widzimy dziób motorowca „Batory”, rozbijający fale. Całe tło zdjęcia to podstawa znacznie wyższej fali, którą zasłania pył wodny. Woda przez burzę wdziera się na przedni pokład okrętu.

Filmy na stole operacyjnym

Przemysł filmowy posiada cały szereg bezimiennych wprawdzie, ale niezwykle ważnych pracowników laboratoryjnych. Można ich nazwać chirurgami taśmy filmowej. Jak wiadomo, film po nakręceniu nie jest jeszcze zdolny do wyświetlania go na ekranie! Przy montażu wychodzi na jaw cały szereg rozmaitych błędów, zbyt szybkie, czy zbyt wolne tempo nakręcenia poszczególnych scen. Zdawałoby się, że taką scenę trzeba na nowo nagrać, a tymczasem sprawa ma się zupełnie inaczej.

Zamiast nagrywać sceny na nowo, odsyła się taśmę do laboratorium, gdzie przy pomocy nowoczesnych maszyn optycznych tzw. „truca” nadaje się danej scenie właściwe tempo. Jak się to dzieje? Maszyna wyświetla negatyw nakręcony sceny i filmuje go ponownie ujmując przy pomocy automatycznego zakrywania taśmy co drugi, czy trzeci obraz dla uzyskania tempa. Trzeba zdawać sobie z tego sprawę, że wrażenie szybkości ruchu zależy od ilości obrazów ilustrujących poszczególne etapy tego ruchu. Naprzykład im więcej takich obrazów, tem powolniejszy wychodzi ruch i odwrotnie.

Montaż filmu utrudniają także rozmaitego rodzaju niecisłości. I tak na przykład aktor, który w jednej scenie wyszedł prawymi drzwiami, ukazuje się w następnej scenie z lewej strony. Winę ponosi tu t. zw. Scriptgirl, która winna notować wszystkie wejścia i wyjścia. Maszyna optyczna i w takim wypadku wyjaśnia sytuację wyświetlając taśmę na odwrót i ponownie filmując daną scenę. W rezultacie osiąga się żądany efekt.

Zdarza się także i to bardzo często, że sceny nakręcone w biały dzień mają dawać efekt nocy. I znowu ta doświadczenia maszyna przychodzi wytwórcy z pomocą. Zmniejsza ona stopniowo nasilenie światła i w ten sposób efekt nocy zostaje osiągnięty.

A ileż to razy film wymaga scen przedstawiających jakiegoś katastrofy żywiołowej i tym podobne efektowne sceny. Nakręcenie takich scen specjalnie dla danego filmu wymagałoby olbrzymich wydatków. A tymczasem kosztuje to bardzo mało, bo wykorzystuje się wówczas zdjęcia stare i zastosowuje się je do potrzeby akcji danego filmu. Wmontowanie jednak tych scen przedstawia zazwyczaj spore trudności, ponieważ na starej taśmie utrwalone zostały także pewne uboczne zupełnie rzeczy, nie mające nic wspólnego z akcją filmu. I tu jest pole działania chirurgów filmu, tych nieznanym bohaterów dziesiątej Muzy. Przy pomocy teje samej maszyny optycznej uzyskują oni powiększenia zasadniczych obiektów i tym sposobem mogą wyeliminować zupełnie niepotrzebne akcesoria.

A teraz inna scena. Bohater filmu po pijanemu zagłada do kieliszka i znajduje na jego dnie twarz ukochaney. Efekt pierwszorzędnym. Uzyskano go w prosty całkiem sposób. Przed sfilmowaniem samego kieliszka zakryto papierem ochronnym część obiektywu w ten sposób, aby właściwa zawartość kieliszka nie została na taśmę utrwalona. Po nałożeniu na negatyw tego zdjęcia negatywu twarzy aktorki uzyskuje się pozytywy przedstawiający kobietę w kieliszku.

Dziesięć twarzy kobietych w krążkach tarczy telefonicznej przeprowadza się w sposób podobny. Jednym z najefektowniejszych, a zarazem najprostszych tricków są tak zwane zdjęcia ruchów na odwrót, stosowane najczęściej w filmach

dy Niagary, wymienić należy przeważnie artysty Blondę, który przeszedł po linie, rozpiętej ponad wodospadami, od jednego brzegu do drugiego. W ostatnich czasach były wodospady widownią tragedji. Młoda, sparaliżowana kobieta, zrzucona została z krzesłem przez swego męża w przepastną odchlają wodospadów. Zbrodniarz przyznał się, że czyn ten popełnił dla uzyskania wysokiej premji ubezpieczeniowej żony. Zasłużona kara spotkała go na krześle elektrycznym. W. i P.

Pierścień koronacyjny króla Edwarda VIII

W jednej z małych szlifierni diamentów w Clerkenwell w Walji, wykończony został obecnie pierścień koronacyjny króla Edwarda VIII. Pierścień ten arcybiskup Canterbury włoży w dniu uroczystości koronacyjnych w maju 1937 roku na palec króla. Po zgonie króla pierścień koronacyjny wraca do skarbcza koronnego. Zgodnie z życzeniem króla pierścień ma formę zwykłej złotej obrączki, wysadzanej kamieniami i szafirami. Każdy z drogiego kamieni pochodzi z innego kraju, wchodzącego w skład imperjum. Koszt pierścienia koronacyjnego wynosi tylko 90 funtów.

POGODA SIĘ ZMIENIA...

jakość i renoma naszej wykwińskiej odzieży gotowej i na miarę

JEST OD LAT USTALONA!

W. Sewandowski & Ska

POZNAŃ, ST. RYNEK 55. Tel. 12-99 P 8284-47.10

W niedzielę poranek symfoniczny

Donosiliśmy o uprzystępnieniu szerokim rzeszom bywania na Porankach Symfonicznych za minimalną opłatą, co niewątpliwie przyjęte zostanie przez publiczność z dużym zadowoleniem. Na Poranki, które mieć będą charakter popularny, przyciem program składać się będzie z wartościowych utworów muzyki symfonicznej, ceny biletu wyznaczone zostały od 25 gr do 1,50 zł. Najbliższy z Poranków odbędzie się w Teatrze Wielkim w nadchodzącą niedzielę w południe o godz. 12. Koncertem dyryguje dobrze nam znany kapelmistrz K. Wiłkomirski, w którego interpretacji usłyszymy szereg polskich kompozycji Moniuszki, Pordowskiego i Karłowicza. Jako solista wystąpi po raz pierwszy w Poznaniu, znany pianista, prof. Państw. Konserwatorium warszawskiego, Aleksander Wielhorski, i odegra swoją kompozycję „Fantazję Polską” oraz Chopina „Andante” i „Polonez”.

Bilety do nabycia w przedsprzedaży w firmie A. Szejbrowski ul. Pierackiego nr. 20.

Tajemnica Sahary

Wielka pustynia Sahara stała się od niedawna terenem badań francuskich ekspedycji naukowych i różnych uczonych. Wśród nich spotykamy się z nazwiskami profesora Gauthiera z uniwersytetu algierskiego, kapitana Perrineta i Bassetta. Olbrzymią pustynią badają uczeni współcześni z punktu widzenia geograficznego, etnograficznego, geologicznego i biologicznego.

Między innymi stwierdzono, że pustynia nie była dnem niegdyś istniejącego morza, albowiem nie odkryto obecności wykopalskich ryb, mięczaków i t. p. Tylko w wschodniej części pustyni, w granicach Tunisu, znaleziono resztki ryb i t. p., co się tłumaczy tem, że zatoka Gabes niegdyś wrzynała się głębiej w ląd.

Piaski Sahary powstały wskutek rozpadu grzbietów górskich, wznoszących się kiedyś na północny czarnego lądu. W piaskach znaleziono dużą ilość kości i zębów krokodylowych, co świadczy o istnieniu przed wiekami słodkowodnych rzek i jezior w tej części Afryki. Odkryto również pokłady, zawierające resztki kości słoni, bawołów i antylop, a także ślady dawnych osiedli ludzkich w postaci odłamków naczyń glinianych oraz na rzędzi z krzemienia.

Z powyższych odkryć wynika, że Sahara nie zawsze była pustynią i że na martwych dziś przestrzeniach wrzało bujne życie. Zamiaro ono w Saharze po rozpadnięciu się gór, gdy rzeki i potoki przepłynęły sobie w piaskach głębokie łożyska, zaryły się pod ziemią i płyną obecnie pod powierzchnią ziemi, znalazłszy tam twarde, nie przepuszczające wody złoża. Podziemne rzeki Sahary płyną ku Nigrowi i do jeziora Czad, czego dowodzą ryby, wyrzucone przez studnie artezyjskie na Saharze, a należące do pospolitych w Nigrze gatunków.

Oazy w Saharze zawdzięczają swe istnienie źródłom słodkowodnym, które w szczególności wielkiej ilości spotyka się w Tanezruście, czyli w części Sahary, zwanej „pustynią pragnienia śmierci”. Zbadał ją nasz rodak, kapitan Motyliński. Na pograniczu Sahary i Tanezrufta wznosi się ostatnia placówka cywilizacyjna — „fort Motylińskiego”. (P. D. R. W.)

Złóża nafty w Meksyku

Według obszernych telegramów dzienników londyńskich w pobliżu miejscowości Posarica w okręgu Vera Cruz (Meksyk) znaleziono nowe złoża nafty. Tereny, pod którymi znajdują się bogate złoża, nabył od właściciela pewien nacierz amerykański. Rząd meksykański zainteresował się tą transakcją i według ostatnich doniesień pragnie odkupić większość udziałów i przystąpić do eksploatacji na wielką skalę. Odkrycie nowych źródeł nafty wywołało żywe zainteresowanie również w europejskich sferach przemysłu naftowego.

sportowych. Często wybuchamy śmiechem na widok pływaka wyskakującego z wody na trampolinę i zastanawiamy się jak to zrobiono. Wzięto poprostu odpowiedni odcinek taśmy i nakręcono go jeszcze raz od tyłu, a uzyskane w ten sposób zdjęcia wmontowano do całego.

Niema żadnego efektu, któregooby chirurdzowie filmowi nie potrafili zrobić na swoich stołach operacyjnych. (henry)

Sędzia i jego syn w więzieniu

Ciekawy eksperyment przeprowadził sędzia Harry Landis z stanu Nebraska, który razem z synem studentem prawa poleciał się zamknąć na trzy tygodnie w jednym z więzień w stanie Iowa dla zaznajomienia się z psychiką więźniów i warunkami ich bytu.

Wobec straży więziennej dyrektor zakładu karnego zaprezentował obu „delikwentów”, jako skazanych za oszustwo przy nabywaniu i sprzedaży placów budowlanych. W stosunku do obu „więźniów” zastosowano normalny regulamin, zrobiono zdjęcia, odciski daktyloskopijne itp. Przez pierwsze 3 dni ojciec i syn siedzieli każdy w osobnej celi. Dozorcy przekonani, że mają przed sobą rzeczywistych oszustów, traktowali więźniów ze zwykłą nonszalacją i pogardą. „Gruntość wam się zachciało” — powitał ich kierownik działy — „no my tu wam damy grunt”.

Sędzię zapędzono do robót kuchennych. Jego syn zatrudniony został przy robotach ziemnych, musiał kopać ziemię, ładować na taczki i wywozić. Dostał od tego także odciski i odparzenia na rękach, że nie mógł utrzymać łopaty. Współczujący więźniowie dostarczyli mu parę rękawic roboczych. Osadzeni po kilku dniach w wspólnej celi, sędzia i jego syn, wywarli na współtowarzyszach niedoli wrażenie prawdziwych przestępców tak dalece, że zwracano się do nich z różnego rodzaju poleceniami, od szmuglowania „grypsu” do udziału w różnego rodzaju „imprezach” włącznie. Po wyjściu z więzienia sędzia i jego syn oświadczyli, że trzytygodniowy pobyt dał im bogaty materiał doświadczalny, który będą mogli z pożytkiem użyć w swej praktyce sędziowskiej, względnie adwokackiej.

Wysoka cena pocałunku
Zasady dobrego wychowania nie pozwalają, a co najmniej ograniczają wymianę pocałunków w miejscach publicznych. Zasady te obowiązują powszechnie, a na rzadkie odchylenia patrzmy z zamkniętymi oczyma. Policja wiecznego miasta Rzymu otrzymała jednakże instrukcje odmienne. Oto spotykając parę całujących się osób, policjant rzymski zmuszony jest interwenjować i nałożyć mandat karny na szczęśliwych. Pocałunek nie jest wolny od podatku i kosztuje 11 lirów i 10 centymów. Rachunek nie jest taki niski i prosty, jak się wydaje. 10 lirów wynosi taksa karna, liry przeznaczone są na walkę z chorobami oraz 10 centymów wynosi opłata stemplowa.

Egzekwowanie tej sumy dokonuje posterunkowy rzymski bardzo taktownie, nie przerywając radosnej chwili pocałunku. Niebawem mandat karny na całujących publicznie kawalerów zostanie podwyższony do 22 lirów i 20 centymów.

„Lohengrin” w Teatrze Wielkim

Roman Wraga Józef Woliński

Zapowiedź wystawienia „Lohengrina” w zupełnie nowej inscenizacji wywołała wśród miłośników opery zrozumiiałe poruszenie i zainteresowanie. Sobotnie przedstawienie stanie się prawdziwym świętem Poznania.

Obsadę tej wspaniałej opery stanowią czołowi artyści pp.: Dr. Stani Zawadzka (Elza), dr. W. Roessler - Stokowska (Ortruda), Józef Woliński (Lohengrin), Zenon Dolnicki (Hr. Telramund), Roman Wraga (Król), Eugenjusz Maj (Herold) i in. Kierownictwo muzyczne objął dyr. dr. Zygmunt Lotoszewski, reżyserję K. Urbanowicz. Nowa oprawa dekoracyjna Zygmunta Szpingiera.

Dr. Wanda Roessler-Stokowska

Final pułhary Polski

Rozgrywki piłkarskie o piękny pułhar ofiarowany przez P. Prezydenta R. P. dobiegają końca. Znajdujemy się w przededniu najciekawszego epilogu dotychczasowych rozgrywek, mianowicie spotkania finalowego, które rozegrają w niedzielę niepokonane dotąd drużyny reprezentacyjne Krakowa i Poznania. Tego wysoce atrakcyjnego spotkania oczekuje cały sportowy Poznań z niecierpliwością. Zainteresowanie rośnie z każdym dniem.

Jeżeli porównamy dotychczasowe wyniki spotkań towarzyszących rozegranych pomiędzy Krakowem i Poznaniem, to bilans ich przedstawia się dodatnio dla Krakowa. To też drużyna naszego okręgu będzie miała w niedzielę wdzięczną okazję do pomniejszenia swego długu wobec Krakowa. Zwycięstwo barw poznańskich nad groźnym Krakowem, leży w możliwościach naszego zespołu reprezentacyjnego.

Ostateczny skład drużyny Poznania ustalony zostanie po dzisiejszym meczu treningowym. Zawody odbędą się w niedzielę o godz. 11,30 na boisku Warty przy ul. Rolnej.

*

Oddanie Poznaniowi finałowej rozgrywki o pułhar P. Prezydenta R. P., wywołało w Krakowie duże niezadowolenie. Po otrzymaniu wiadomości o wyznaczeniu Poznania jako miejsca rozgrywek, zarząd krakowskiego okręgu połączył się natychmiast telefonicznie z PZPN prosząc o zmianę tej decyzji i wyznaczenia spotkania finałowego do miasta neutralnego.

Telefoniczny protest Krakowa nie ma żadnych szans powodzenia, gdyż wybór Poznania na miejsce finałowej rozgrywki opierał się na wyraźnych przepisach regulaminowych.

Warta — Heros (Erfurt) 11:5

Pierwsze spotkanie drużyny Warty w Niemczech, z zespołem braci Kaestnerów, zakończyło się wysokim, lecz niemniej zasłużonym zwycięstwem drużyny poznańskiej.

Koziołek, walczący w wadze muszej, zremisował z Kuglerem. Sobkowiak nie rozstrzygnął walki z Pfeifferem. Frankowski wysoko pokonał Fuchsa, Sipiński zwyciężył K. Kaestnera, Jarecki zremisował z Kaestnerem III, Szulczyński pokonał przez k. o. w drugim starciu Schwana, został jednak dyskwalifikowany za rzekomo nieprawidłowy cios. Klimecki, walcząc w wadze półciężkiej, pokonał na punkty Opitza, w ciężkiej Szymura zwyciężył na punkty Beya.

Hokej na lodzie

Cracovia informuje, że międzynarodowy turniej o pułhar Europy z udziałem Cracovii został definitywnie odwołany. Powodem odwołania turnieju jest stanowisko austriackiego związku hokejowego, który odmówił zgody na udział wiedeńskich drużyn w turnieju z powodu kolizji terminów mistrzostw okręgowych Austrii z terminami rozgrywek pułhary.

Wzmagania za ten turniej praskie sfery hokejowe proponują Cracovii przyjazd do Pragi na dwa mecze w dniach 2 i 3 grudnia. Pierwszego dnia Cracovia walczyłaby z drużyną LTC, a drugiego dnia ze Spartą. Cracovia nie dała jeszcze odpowiedzi na propozycję czeskiego związku hokejowego.

Piłka nożna

O mistrzostwo klasy A: KPW II Ostrów — San 2:1 (1:0). Unja Kościan — Pentaton 1:3 (0:1). Polonia Główna — Rawicki KS 2:1 (2:1). Korona II — H. Cegielski III 1:0 (1:0). Szamotulski KS — Pogoń Poznań 3:0 (1:0). Warta II — Cybina 3:2 (1:2). Polonia II Leszno — Kościelanski KS 6:4 (2:3).

O mistrzostwo klasy B: Polonia II Kepno — Sokół Kepno 0:6 (0:1). Pogoń Śmigiel — Sokół Leszno 5:2 (3:2). Sokół Rawicz — Rawicki KS II 0:1 (0:0). Sokół Wolsztyn — Sokół 2 Poznań

1:0 (1:0). Szamotulski KS II — Polonia II Główna 4:3 (3:2). Legia III — San II 4:1 (3:0). Pogoń II Poznań — H. Cegielski III 1:4 (0:1). Pentaton II — Admira II 1:2 (1:1).

O mistrzostwo klasy C: KPW Buk — Obrabaszyn 3:5 (0:4). Polonia N. Tomyśl — Sokół Opalenica 3:0 w. o. Sokół nie stanął do gry. Młodzię Mosina — Sokół II Mosina 1:3 (1:2). Legia Środa — Pogoń II Środa 8:0 (4:0). Stow. Sport. Swarzędz — Lipno 3:0 w. o. Lipno wycofało się z rozgrywek. Warta IV — Naprzód II — 12:0 (5:0). Stella I Zaibkovo — Sokół 2/II Poznań 14:1 (4:1). Unja II Swarzędz — Grom Poznań 1:1 (1:0). Concordia Mur. Gołszina — Naprzód I Poznań 5:1 (4:0). H. Cegielski IV — Pozn. Huta Szklana 5:3 (3:2). Stomil — Sokół Mogilno 3:0 w. o. Sokół wystąpił ze związku.

Wśród zawodowców

Grabowski - Ketschell jako artysta filmowy, bokser i zapaśnik. Polski obywatel ze Śląska, popularny w Polsce „Leonek” Grabowski, który pod pseudonimem Leona Ketschella wyjechał jako bokser na podbój Ameryki, nie dostał więcej pozwolenia od amerykańskiej komisji bokserskiej na rozgrywanie dalszych meczów, gdyż jest zbyt wysoki i ma za długie ręce. Grabowski odniósł w Ameryce dwa zwycięstwa: znokautował w pierwszej rundzie Reya Benetta, a Roberta Roberti pokonał przez techniczny k. o. w drugiej rundzie.

Obecnie Grabowski bawi w Londynie, gdzie został zaangażowany do filmu.

Grabowski w dalszym ciągu jako Ketschell zamierza na przemian boksować i startować w walkach amerykańskich. W tym ostatnim sporcie rzucił on wyzwanie wszystkim zapaśnikom amerykańskim.

Zapaśnictwo

Sztekker — Sokół 11:8, spotkanie o drugie mistrzostwo okręgu. Handke pokonał Łakomego, Grodzki — Filipiaka; Jaworski uległ Heischelowi, Jakubowicz — Jachimskiemu; Łukasiewicz pokonał już w 1 min. Klimka, Pięta uległ Halupcz.

W sobotę o godz. 20 odbędzie się spotkanie Sztekker — Stow. Sport. „Swarzędz” w sali gimn. Szkoły Dokszałcającej, przy ul. Działynskich.

Chętnie gimnastykują gdy.... do taktu gra im RADIO z najstarszej firmy radiowej

„EMKA” w. MARIAN WŁODARCZAK
Poznań, ul. Wrocławska 30
tel. 36-83.

Przyjmujemy Obligacje Pożyczek Państwowych i asygnaty „Kredyt”

Nędza w warowniach

Zdala od utartych szlaków spacerowych leżą dawniejsze warownie i schrony wojskowe. Gnieździ się w nich najokropniejsza nędza ludzka. W niektórych izbach tłoczy się muszą dwie rodziny. Wyeksmitowano je, więc rade, że przynajmniej dach mają nad głową.

Nędza materialna i moralna wytwarza wśród tych nieszczęśliwców atmosferę wprost nieznośną. Agitatorzy komunistyczni znajdują tu łatwe pole działania. Do kościoła często ani starsi, ani dzieci nie uczęszczają, bo nie mają w czem. Jakżeż marzyć o zakupieniu odzieży i bielizny, kiedy chleba nie starczy. Nie dziw, że ludzie dziecią. Dzieci często nie ochrzczone, na naukę przygotowane do św. Sakramentów nie uczęszczają, starsi żyją w konkubinatach. Istne bagno moralne.

A jednak są to ludzie stworzeni na obraz i podobieństwo Boże. Zadaniem miłośnika chrześcijańskiego jest uczynić z tych nieszczęśliwców napowrót dzieci Boże. Dokonać może tego tylko prawdziwa miłość bliźniego.

I w takie środowiska nędzy materialnej i moralnej z nakazu miłości bliźniego idzie z polecenia proboszcza siostra parafjalna.

I o dziwo! Swoją dobrocią i łagodnością jedna sobie najpierw dzieci, które początkowo od niej uciekają, a gdy zaufanie dzieci pozyska, łatwiej jej dotrzeć do starszych. Chociaż nienawidzą wszystko co święte, chociaż zawzięci na wszystko i

wszystkich, to jednak pod łagodnym wpływem miłości, okazanej przez siostrę, otwierają się serca ludzkie. I żalą się na obojętność, żalą się, że dzieciom brak mleka, a nawet kawałka chleba. I bólem ścisną się serca siostry, gdy patrzeć musi na to, jak dzieci bez obuwia, bez ciepłych odzieży, biegają w zimnej nieopalaney izbie. Tak chętnie chciałaby dopomóc tym biedakom, lecz skąd wziąć fundusze, skoro zapomoga otrzymana z Okręgu „Caritas” już się wyczerpała.

Ale gorzej jeszcze tam, gdzie do nędzy materialnej dołącza się nędza moralna. Ileż to starań, zabiegów i modlitw — tych przedewszystkiem — potrzeba, by doprowadzić dżkie małżeństwa do ślubu kościelnego. Ale jaka radość, gdy te mozolne zabiegi zostaną uwieńczone pomyślnym skutkiem.

Do Okręgu „Caritas” przychodzi siostra parafjalna, pracująca na przedmieściach. Z radością opowiada, że udało się jej nakłonić pięć par, żyjących w konkubinacie do małżeństwa. W każdej z tych rodzin jest 2—3 dzieci, które w dniu ślubu tracą piętno dziecka nieślubnego. Ale do ślubu musi obie strony kompletnie ubrać, bo w lachmanach do kościoła nie pójdą. I ochodzi smutna, dowiedziawszy się, że „Caritas” szatni nie posiada, że jej żadnej odzieży udzielić nie może.

A jednak nie traci nadziei. Prosić będzie Boga, by znaleźli się jacyś szczęśliwi nowożeńcy, którzy zlitują się nad jej biedakami i choć jednej parze dopomogą do ślubu. A może pomyśli ktoś z jubilatów w

dni srebrnego wesela jako podziękowanie P. Bogu za odebrane łaski i zlituje się nad tymi biedakami. Po kilku dniach znów przyjdzie się popłacać, pełna ufności, czy co nie wpłynęło dla jej pupiłów. Czy się zadowolimy w swem oczekiwaniu?

Ofiary dla ułatwienia sanowania tych małżeństw przyjmuje Okręg „Caritas”, św. Marcin 8, tel. 36-34.

W sprawach

PROPAGANDOWYCH i projektów reklamowych

prosimy komunikować się z

WYDZIAŁEM PROPAGANDY

„Kurjera Poznańskiego”, św. Marcin 70

L piętro od godziny 16—18

Telefony: 44-61, 14-76, 33-07, 35-24
35-25, 40-72.

Wyjaśnienie

W związku z komunikatem Polskiej Agencji Agrarnej w sprawie rzekomego rozwiązania przez Prezydium Centr. Towarzystwa Organizacji i Kótek Rolniczych Centralnego Związku Pszczelarzy R. P. oraz notatki w tej sprawie umieszczonej w dniu 24 października 1936 w nrze 494 „Kurjera Poznańskiego” zarząd Centralnego Związku Pszczelarzy R. P. podaje do wiadomości publicznej, co następuje:

„Centralny Związek Pszczelarzy R. P. został zawieszony w grudniu 1935 przez wszystkie istniejące na terenie całej Rzeczypospolitej wojewódzkie związki pszczelarskie i czasowo tytułem próby przystąpił jako związek celowy do C. T. O. i K. R., opierając się na jego deklaracji pozostawienia mu i przestrzegania całkowitej autonomii. Ponieważ C. T. O. i K. R. wbrew swym przyrzeczeniom autonomii Centralnego Związku Pszczelarzy R. P. nie respektowało, zarząd Centralnego Związku Pszczelarzy postanowił na posiedzeniu w dniu 28. 6. r. b. zlikwidować kontakt organizacyjny, o czym C. T. O. i K. R. zostało powiadomione pismem z dnia 29. 6. r. b. i co zostało następnie zatwierdzone przez Radę Delegatów Centralnego Związku Pszczelarzy R. P. i podane dwukrotnie do wiadomości publicznej we wszystkich bez wyjątku czasopiśmie pszczelarskich.

„Obecnie Centralny Związek Pszczelarzy R. P. legalizuje swój statut jako organizacja samodzielna.

„Wobec powyższego oczywiście jest, że Prezydium C. T. O. i K. R. nie może rozwiązać organizacji, której de facto nigdy samo nie powoływało do życia, a która poza tem od szeregu miesięcy do C. T. O. i K. R. nie należy.

„Poza tem w komunikacie Pol. Ag. Agr. znajdują się jeszcze zupełnie nieścisłe dane, dotyczące składu Centralnego Związku Pszczelarzy R. P. Mianowicie podane tam jest, że Centralny Związek Pszczelarzy R. P. „grupował członków z terenu 9 województw w b. Kongresówce, poza tem należały doń Małopolskie, Wielkopolskie oraz Pomorskie Towarzystwo Pszczelarzy”.

„Wiadomość ta jest z gruntu nieścisła. Centralny Związek Pszczelarzy R. P. nie jest i nie był nigdy organizacją, do której mają prawo należeć poszczególni pszczelarze, a organizacją pszczelarskich Związków wojewódzkich. Należały do niego i należą w dalszym ciągu Związki Pszczelarskie wszystkich województw zachodnich i południowych oraz Związek Pszczelarzy Poleskich. Jedyną organizacją z terenu b. Kongresówki, która kiedykolwiek do Centralnego Związku Pszczelarzy R. P. należała, a która zresztą z Centralnego Związku Pszczelarzy R. P. wystąpiła, jest Wojewódzkie Towarzystwo Pszczelnicze w Lublinie, będące nie organizacją samodzielną, a tylko jednym z ogniw organizacyjnych C. T. O. i K. R.”

KOMUNIKATY TEATRALNE

Z Teatru Wielkiego

Dziś jedna z najpiękniejszych naszych oper „Goplana”, Wł. Żeleńskiego w doskonałej obsadzie znakomych artystów pp.: H. Dudicz-Latoszewskiej, Z. Fedyczkowskiej, M. Janowskiej, J. Musielewskiej, M. Kisielewskiej, K. Czarneckiego, E. Maja, R. Petera i in. Kierownictwo muzyczne dyr. dr. Z. Latoszewski, reżyser K. Urbanowicz.

W piątek przedśliczna opera St. Moniuszki „Hrabina”, w pierwszorzędnej obsadzie z pp.: H. Dudicz-Latoszewską, M. Kisielewską, R. Peterem, R. Wrągą, B. Horskim, J. Sendekim i in. Kierownictwo muzyczne kapelm. St. Barański, reżyser K. Urbanowicz.

Z Teatru Polskiego

Wobec rewelacyjnego powodzenia, jakie zdobyła komedia Szekspira „Wieczór Trzech Króli”, premier komedji muzycz-

Do Pań Domu!

Przypominamy, że drugi 3-dniowy kurs stosowania gazu do gotowania i pieczenia odbędzie się nieodwołalnie 23, 24 i 26 listopada 1936 r. w godz. od 9-tej do 12-tej, wobec czego należy się spieszyć ze zgłoszeniami, które przyjmuje Skład Gazowni przy ul. Grobla 10 i Kasa opłat za gaz w Oddziale K. K. O. przy ul. 27 Grudnia 19.

Gazownia Miejska w Poznaniu.
nr 20 518

nej „Podwójna buchalterja”, odłożona będzie do przyszłego tygodnia, to znaczy 25 bm. „Wieczór Trzech Króli”, grany będzie codziennie w premierowej koncertowej obsadzie. W nadchodzącą niedzielę po południu po cenach do połowy znizonych odegrana będzie po raz ostatni wyborna komedia Sachy Guitry „Testament”. Codziennie odbywają się próby z arcykomicznej komedji muzycznej „Podwójna buchalterja”, która humorem podobna jest do „Rozkosznej dziewczyny”.

Z Teatru Nowego

Dziś w czwartek, po raz ostatni, potężny i wstrząsający dramat Zeromskiego „Róża”, w oryginalnej inscenizacji pp. Balcich, reżyserji dyr. Nuni Młodziejewskiej, w wykonaniu całego zespołu. Ażeby wszystkim uprzyściplnić możliwość ujżenia tego nieprzeciętnego widowiska, dyrekcja teatru daje dzisiejsze przedstawienie po cenach do połowy znizonych.

W sobotę, dnia 21 bm. premiera rewelacyjnej sztuki W. Wernera, w przekładzie prof. M. Szyjkowskiego „Ludzie na krze”. Sztuka ta przesiąknięta współczesnością, zdobyła sobie niemal równoczesne miejsce na tyłu scenach europejskich, dzięki odważnemu spojzeniu autora, z jakim ognianą niedole i radości tej komórki społecznej, jaką dziś stanowi rodzina zubożałego inteligenta. „Ludzie na krze”, to młode, współczesne pokolenie, bez gruntu pod nogami, walczące o środki i prawo do życia, niesione jego nurtem, szamocące się bezładnie na porwanej sztormem i pędzonej na burzliwe fale oceanu życia — krze współczesności. Originalną tę nowość wprowadza na naszą scenę utalentowany reżyser p. Ryszard Wasilewski.

Syn Mussoliniego przechodzi do filmu

Najstarszy syn szefa rządu włoskiego, Vittorio Mussolini, za zgodą ojca przechodzi do filmu. Po zaznajomieniu się z warunkami i warunkami krajowej produkcji filmowej, Vittorio udaje się w najbliższych dniach do Hollywood, gdzie zapozna się z amerykańskimi statuskami w świecie filmowym. Ponieważ Vittorio Mussolini ożenił się niedawno z pochodzącą z Medjolanu Karoliną Bugoli, podróż jego do Hollywood będzie zarazem podróżą poślubną.

korespondencja

z czytelnikami

Tyrakowska — Środa. O ile Pani najstarszej córce drugi raz jej należność na ręce jej opiekuna zapłaciła, nie potrzebuje Pani drugi raz płacić, lecz radzimy zażądać notarialnego kwitu mażalnego, a po otrzymaniu takowego hipoteke dać wymazać. Trzeci dziecko nie może wobec ustawy moralnej żądać spłaty kapitału przed 1. 1. 1937 r., o ile odsetki Pani punktualnie płaci. (K.)

„Kakadu”. Tak, dziecko to ma prawo do alimentów i innych świadczeń. Zrzeczenie się żony swych alimentów nie ma żadnego wpływu na alimenty, przynależne dziecku. (K.)

W. G. — Ostrów. Radzimy skierować prośbę do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w Warszawie, Nowy Świat 69. (K.)

„Stali Czytelnik”. Bez przedłożenia nam kwitu abonamentowego informacji zasadniczo nie udzielamy. (K.)

„Maria”. Samowolnie nazwiska w metryce zmieniać nie wolno. W tym wypadku winien ojciec wniesić do władz wojskowych o sprostawienie nazwiska w myśl metryki. (K.)

„Narodowiec Now. Pozn.” Należy się siostrze postarać o świadectwo ubóstwa i stawić wniosek o przyznanie jej prawa ubogich i przydziału jej adwokata z urzędu, który nasamprzód wdrożyć winien proces rozwodowy, a potem poczynić kroki o przywrócenie jej obywatelstwa polskiego. Do wyjazdu do Niemiec maż jej zmusić nie może. (K.)

Kazimierz B. Naszem zdaniem zachodzi tutaj niezrozumienie wniosku Pańskiego i dlatego radzimy wniesić zażalenie do Prezesa Izby Skarbowej w Poznaniu, przedstawiając stan faktyczny sprawy. (K.)

„Kupiec”. Dokładnych informacji w tym kierunku udzieli Pani właściwy urząd skarbowy, dokąd się zwrócić należy. Naszem zdaniem może Pan wykupić świadectwo handlowe III kat. (K.)

P. Sprin. — Belwederska. O odsetki wytoczyć skargę; ustawa o odliczeniach nie przewiduje żadnych następstw. (K.)

Wszyscy Goście oczekują, że

PODBIPIETA

staropolski likier KANTOROWICZA znajduje się na stole.

†
W dniu 18 listopada 1936 r., zasnął w Bogu, po krótkich lecz ciężkich cierpieniach, opatrzone Sakramentami św., mój najdroższy mąż, nasz najuśmiechnięty i najtroskliwszy ojczulek, s. p.

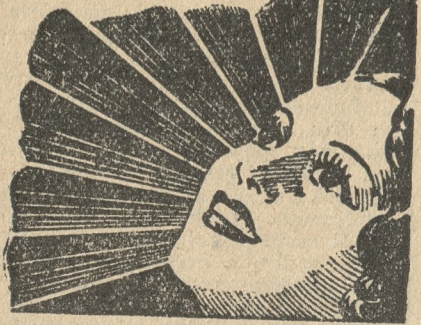
Wacław Szramkiewicz

emerytowany budowniczy krajowy
w 64 roku życia. Pogrzeb odbędzie się w sobotę, 21. bm. o godz. 15 z kaplicy garnizonowej Waiły Jana III. Msza św. żałobna za spokoją duszy s. p. Zmarłego odprawi się w tymże dniu, o godzinie 9 w kościele św. Wojciecha, o czym zawiadamiają

w ciężkim smutku pogrążeni
żona i dzieci.
zg 14739 Osobnych zawiadomień nie wysyła się.
Poznań, Gdynia, Tuluza.

OSIĄGNIJ TĘ FASCYNUJĄCĄ PIĘKNĄ CERĘ,

o zadziwisz swe przyjaćielki — łatwy i szybki sposób

Mężczyźni nie znoszą brzydkiego, błyszczącego nosa i tłustej, świecącej skóry u kobiet. Wilgoć i tłuste wydzieliny są spowodowane rozszerzonymi porami. Łączą się z pudrem i tworzą drobne, twarde cząstki, które przenikają do porów, podrażniają i jeszcze bardziej rozszerzając je — i tak toczy się błędne koło. Zaczniij używać natychmiast Pudru Tokalon nieprzemakalnego, spreparowanego według oryginalnego francuskiego przepisu znakomitego paryskiego Pudru Tokalon. Posyp palec tym pudrem, zanurz w wodzie, a gdy wyjmiesz... co za niespodzianka! i palec i puder będą suche. Puder Tokalon jest zmieszany z pianką Kremową. Trzyma się pomimo deszczu, kąpieli morskiej lub pocenia się podczas tańca w najbardziej dusznej sali. Cudowne nowe odcienie nadają cerze fascynującą piękność, dotąd niewidziany wygląd. Mężczyznom niezwykle podobają się te nowe odcienie. Łączą się one z karnacją i nikt nie może naprawdę powiedzieć, czy Pani zastosowała puder czy też nie. Bez względu na to, że nowe te odcienie są znacznie droższe w fabrykacji, jednak cena Pudru Tokalon pozostaje bez zmiany.

Tapety
Listwy
Linoleum
Ceraty
Cokoty
Kokoty
dg 3171
polecą najtaniej
WYSŁKOWY DOM TAPET
Aleje Marcinkowskiego 19
tel. 12-92.

Podróżujący
dobrze zaprowadzony w Poznaniu z pierwszorzędnymi referencjami do hurtowni kolonialnej zaraz potrzebny. Zgłoszenia „PAR” Aleje Marcinkowskiego 11 pod nr. 58,72 Pg 8308-58,72

Dom
Poznaniu, dwupiętrowy, dochód 3.400, wpłaty 20.000 reszta amortyzacja sprzedam. Informacje: Poznań, Ogrodowa 9, m. 1, zd 38 644

KOMUNIKAT KRAJOWEJ FABRYKI TELEFUNKEN W WARSZAWIE

Zapotrzebowanie na nową tegoroczną serię odbiorników fonoplastycznych TELEFUNKEN już w czasie wystawy Radiowej w Warszawie, na której zostały one nagrodzone złotym medalem, i w późniejszym okresie było tak niespodziewanie ogromne, że fabryka nie mogła w dalszym ciągu nie może nadać z ich produkcją. Produkcja precyzyjnych aparatów nie może być z dnia na dzień tak dalece zwiększona, aby można było w szybkim tempie zapewnić natychmiastową obsługę klientów. Z uwagi na to Krajowa Fabryka TELEFUNKEN, chcąc choć w części uspokoić swych odbiorców zwraca się z uprzejmą prośbą do P. T. Zainteresowanych, aby już teraz zechcieli rezerwować sobie obrany typ odbiornika „Premier” względnie superheterodyn „Lord”, „Arystokrata”, lub „Magnat” w jednym ze sklepów radiowych, gdyż zamówienia będą wykonywane ściśle wg kolejności zgłoszeń. Zalet nowych odbiorników nie trzeba specjalnie podkreślać, gdyż wystarczy poinformować się u osób, które zdały już zakupić jeden z aparatów Telefunken, lub obejrzeć i posłuchać, aby móc samemu osądzić wartość tych nieprzeciętnych odbiorników.

KRAJOWE TOWARZYSTWO TELEFUNKEN

WINA

PRZEPIĘKNE WĘGIERSKIE SAMORODNE NA SZKLE i W BECZKACH

NYKA & POSŁUSZNY

POZNAŃ, WROCŁAWSKA 33/34. Tel. 11-94
Pg 8280-47,39

Świetnie prosperujący
skład bławatów
na prowincji z powodu wyjazdu na sprzedaż za ca. 50 tys. Obrót roczny przeszło 200 tys. Zgłoszenia Kurjer Poznański zg 14738

DROPSY ANYŻOWE NA SEZON ZIMOWY
FABRYKA CUKROW St. Marecki, Poznań
Pg 19 418/19 Św. Wojciech 28.

Jeśli pranie... to tylko proszkiem „NIL”
W czasie propagandy przy zakupie 2-ech paczek dodajemy kubek porcelanowy!
Poznańskie Zakłady Chemiczne „PROMIEŃ”
wł. Marjan Koczerba — Poznań, Dąbrowskiego 79.
Tel. 72-92, 68-83

FARBY LAKIERY POKOSTY

Fabryki J. Perek, Leszno, po cenach fabrycznych tylko
Poznań, Wodna 13, tel. 53-26.
EMALJA BIAŁA 1 KG (PUZKA) 2,- ZŁ
ng 19 871

NOWOŚCI JESIENNE
Swetry - Pulowery
Poleca „PANI” Aleje Marcinkowskiego 13
Pg 8669 (obok Cafe George)

TWARZOWE FASYNY
PRIMA GATUNKI

KAPELUSZE

BIELIZNA MĘSKA

MARCELI DZIENNIK

ULICA FR. RATAJCZAKA 7 — ULICA WIELKA 1

KRAWATY PYJAMY TANIE CENY!

Nagławkowe słowo (tłusto) 25 groszy, każde daleko słowo 15 groszy, 5 liczb = jedno słowo. I, w, z, a = każde stanowi 1 słowo. Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 100 słów. w tem 5 nagławkowych.

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych:
1-linowy milimetr 50 groszy

Znak oferty naprzykład: n 2395. z 21 025. d 1811 i t. d. = 1 słowo.
Drobne ogłoszenia w dni powszednie przyjmuje się do godz. 11.10, w soboty i dni przedświąteczne przyjmuje się do godz. 10.45.

1. KAMIENICE

- Dom**
Poznań — Jeżyce 35 000,— sprzeda Dom Złeczeń Pocztowa 15. zdg 38 453
- Kamienice**
komfortowa, wpłaty 95 000 sprzeda. Radowicz, Piotra Wawrzyńska 27. zdg 38 494
- Kamienice**
dochodowa, nowa w Poznaniu — wprost od właściciela kupie. wpłaty 30—40 tysięcy. Zgłoszenia Kurjer Poznański zg 36 957
- Dom**
Kościan, główna ulica, dwa składy, pięć mieszkań, wjazd, sprzedam natychmiast. Gotówka 20 tysięcy. Dobra okazja dla kupców każdej branży. Adres Kurjer Poznański dg 3619
- Kamienica**
przy Skarbowej korzystnie do sprzedania, bez agentów. Oferty Kurjer Poznański dg 3707
- Dom**
Poznań - Debiec 14 000,— sprzeda Dom Złeczeń Pocztowa 15. zdg 38 452
- Dom**
dwupiętrowy z piekarnią zmechanizowaną w Grudziądzu, narożnik przy rynku sprzedam. — Cena 55 000.— wpłaty 35 000 zł, roczny dochód 6 000 zł. Oferty „Pat”, Grudziądz „997”. ng 19 258
- Kupie**
kamienica nowa, wpłaty 60 000.— do 70 000 gotówka, okolica Łazarz. Jeżyce Oferty szczegółowe spieszne Kurjer Pozn. zg 38 832

Parcela

- sprzedam, dogodne warunki, telefon 70-53, godz. 9—13. zdg 38 811
- Kamienice**
komfortowa w śródmieściu sprzedam korzystnie, wpłaty 250 tys. Oferty Kurjer Poznański zdg 38 920
- Kamienice**
komfortowa czynszowa w śródmieściu sprzedam okazynie. — wpłaty 100 tys. Oferty Kurjer Poznański zdg 38 919
- Dom**
maszynowy, piętrowy, restauracja, sale, Mosina, Rynek, 8 lokatorów sprzedam tanio. Zgłoszenia restauracja „Belweder”, Mosina. zdg 38 950
- Parcela**
Bnińska, Komandoria 1061 m² bardzo korzystnie sprzedam. „Osadopol”. Rzeczypospolitej 9. zdg 38 910
- Parcele**
Bukowska, Dąbrowskiego, Rocha, Bnińska, Kiekrz, Antoninek bardzo tanio. „Osadopol”. Rzeczypospolitej 9. zdg 38 911
- Willę**
przy centrum czynszowa sprzedam wpłaty ugodowa. Gruszczyńska, Żydowska 30. zdg 39 011
- Dom — willę**
4 mieszkania × 3 pokoje z ogrodem 1 1/2 morgi sprzedam w Zbąszyniu. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 39 007
- Kamienice**
komfortowa centrum Poznania sprzedam. Dochód 17 000, wpłaty 60 000. Oferty Kurjer Poznański zdg 39 114

Kamienica
nowa. 72 000, wpłaty 50 000.— Bloch, Aleje Marcinkowskiego 15 zdg 38 959

- 2. PJENIAZD**
- Większa**
kancelaria adw. na Pomorzu — szuka czynnego spółnika „aryjszczyka”, wymagany kapitał 20 tys. zł. Zgłoszenia pod „Spólnik”, Kurjer Poznański, Gdynia. ng 19 937
- Świetna**
lokata kapitału! Młyn 500 ctr. na dobie, istniejący czterdzieści lat stale w ruchu, nowe maszyny wiele zabudowań, ogrody, najlepsza okolica, zbyt maki na miejscu. Sprzedam wpłaty około 80 000.— reszta długie lata. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 38 508
- Pożyczki**
4 000 zł pod zastaw akcji poszukuje na 3 miesiące. Oferty Kurjer Poznański zdg 39 066
- Poszukuje**
25 000 zł zaraz do bardzo pewnego dobrego wysoko procentującego interesu, możliwe otrzymanie pożyczki. Oferty Kurjer Poznański zdg 39 013
- Pożyczkę**
Narodowa kupuje każda ilość. — Oferty cena Kurjer Poznański zdg 39 064
- 4. OSOBISTE**
- Panie**
dobrze tańczące do kursu przyjmie bezpłatnie Średziński, Strzelecka nr. 3 zdg 39 023

Kolejarz
który zabrał karabinek Dolnej Wildy zwrócić. — gdyż sprawę oddam do prokuratora. Kres 3 dni. zdg 38 829-30

- Manicure**
z lakierem 0,50 Podgórna 2. — Plac Wolności 8. zdg 39 113
- 6. OŻENKI**
- Kawaler**
lat 33 — 3 000 gotówki — pozna pannę lub wdówkę. Cel matrymonjalny. Gotówka pożądana — celem założenia interesu. Oferty Kurjer Poznański zdg 38 886
- Panna**
dobrego domu, inteligentna, religijna, kocha wieś, pragnie korespondować miłym, przystojnym. Cel matrymonjalny. Zgłoszenia Panów 26—32 lat Kurjer Pozn. zdg 38 909
- Doktor praw**
stanowisku rady ministerialnego szuka żony, przystojnej, posiadającej realność lub gotówkę. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 38 989
- 7. SPRZEDAŻE**
- Restauracje**
jadłodajnia z kompletnym urządzeniem, tanio sprzedam 600 zł. Adres wskazuje Ofertownik. Poznań zdg 39 059
- Meble**
w wielkim wyborze poleca najtaniej
K. Bakoś,
Stary Rynek 51, zdg 38 164

- Okazyjne**
kupno wszelkich urządzeń domowych także
kompletnych pokoi
spiesza wszystkie na
Jeziicka 10
(Świętosławska). Pg 7 838-45 41
- Kryształ najtaniej**
„Lamus”. Strzelecka. Pg 7976-58,42
- Kryształ**
wielkim wyborze okazynie tylko Jeziicka 10 (Świętosławska)
Dom Okazyjnego Kupna.
Pg 7 839-45,40
- Gdynia**
warsztat wedliniarski, wypożyczalny, dobrze prosperujący. — dzierżawa tanio, sprzedam zaraz lub od 1. 1. 37. fachowiec nie wymagany. Oferty Wróblewski, Gdynia, Morska 4. ng 19 935
- Skład**
stojący, wyjeżdżam — tanio sprzedam. Górna Włda 28. zdg 38 881
- Ford**
30 r. po remoncie, 4 drzwiowy sprzedam. Pamiątkowa 8. zdg 38 822
- Foksterrier**
czystej rasy, tresowany sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdg 38 807
- Jamnik**
suka rasowa. Listopadowa 51. zdg 38 859
- Lustro**
antyk duży, kufer podróżny. — Listopadowa 51. zdg 38 960

- Skład**
dobre zaprowadzony, centrum ca 15 000 sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdg 38 818
- Za**
tysiąc złotych sprzedam skład kolonialny z maglem. Adres Kurjer Poznański zdg 38 855
- Skład**
towarów krótkich zaprowadzony, mieszkanie dwupokojowe. Szamarszewskiego 8. zdg 38 865
- Jadalnię**
szafy, lampy, obrazy, tanio — Jarochońskiego 55 — 3. zdg 38 882
- Szafa**
oszczędna 2,20 szer. dla każdej branży. Maszyna do szycia. Półwiejska 26 — 16. zdg 38 889
- Radjo**
4lampowe, bateryjne. — wózek dziecięcy. Wielkie Garbary 14, m. 9. zdg 38 898
- Mięsz jabłkowy**
śliwkowy, marmelada, powidła mieszane pierwszorzędnej jakości, po cenach najkorzystniejszych poleca
- „Jagol”**
Poznań, Św. Wojciech 29. tel. 52-82. Pg 7965-44,92
- Singera**
damska nowoczesna. Poznańska 27 a — 7. zdg 38 951
- Kocioł**
parowy 40,75 m² łowierzchni ogrzewalnej, maszyna parowa 16 KM, tanio sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdg 39 075

Szczęście
złota obrączki ślubne od
Dawidkowskiego. Nowa 8. Bazar.
zdg 38 923

Walizki
tanio. Czysz. Szkol-
na 11.
Pg 7925/6-41/367

Kolonjalka
zaprowadzona, magiel, mieszka-
nie, nowoczesne urządzenie, stała
klientela, w nowej dzielnicy,
egzystencja zapewniona z powo-
du wyjazdu okazujecie kupno.
— Wskaże Kurjer Poznański
zdg 38 787/8

Okazyjnie
Sypialnie
gabinety

Jadalnie
kuchnie, garnitury klubowe, tap-
czany, leżanki, Komisowej Hall
Mebl.

Wrocławska 38.
Pg 8304-58/73

Tapczany
fotele, leżanki, gwarantowanej
jakości najkorzystniej u fachow-
ca. Wrocławska 14. zdg 39 049

Plaszcze
eleganckie
damskie
najtaniej
wprost
z
fabryki

Wildowa - Syn
Wodna 1,
Asygnaty kredytowe!
ng 19 275/6

Sprzedam
rozlewnicę piw, wody sodowej —
używane meble. Półwiejska 26.
zdg 38 946

Antyki, Salony
Sekretarze, Komody,
Biurka
Dywan, Dominikańska 1, Micha-
lak. zdg 39 048

Sprzedam
składnice węgla, koń. platforma.
Adres Kurjer Pozn. zdg 39 070

Futro
damskie sealowe bardzo obszerne
tanio. Matejki 2 — 2. zdg 39 046

Kolonjalka
stara, dobrze zaprowadzona. —
Górna Wilda 63. zdg 39 103

Futro
męskie sportowe, dobrze utrzy-
mane korzystnie. Szyperska 1,
m. 16. zdg 39 099

Plaszcz
męski ubranie sportowe. Oferty
Kurjer Poznański zdg 39 089

Lampa
do naświetlania Osram Vitalux.
Oferty Kurjer Pozn. zdg 39 088

Wóz
i dwie platformy używane w do-
brym stanie sprzedam korzystnie
Mandowski, Grobla 3.
dg 3728

Kawiarnia
kompletnie urządzona sprzedam.
Św. Marcin 31. zdg 39 012

Skład
tytoniu, wódek, centrum Pozna-
nia. Potrzebna większa gotówka.
Oferty Kurjer Poznański
zdg 38 997

Biedermeyer
salon sprzedam. Łąkowa 4a — 8.
zdg 38 976

Manekin - Akwarjum
duże lustro, stolikiem. Piasko-
wa 3, m. 17. zdg 38 961

Rury
sprzedam kilkadziesiąt metrów czer-
ołowych rur żelaznych, ciągnio-
nych podwójnie kołnierze, śruby,
prawie nieużywane. Oferty Kur-
jer Poznański zdg 39 107

Sprzedam
kolonjalkę, dobrze zaprowadzoną,
z powodu wypadku śmierci. Myl-
na 6, m. 6. zdg 38 988

Piec
żeliwny, prawie nowy tanio sprze-
dam. Wodna 5. skład zdg 39 037

Skład
delikatosew, ryb, nabiału. Infor-
macje Ogrodowa 9 — 1.
zdg 39 034

Sprzedam
urządzenie i zapas surowców, bez
konkurencyjnej wytwórni za
czwartą część wartości. Zgłosze-
nia Kurjer Poznański zdg 39 025

Kwiaciarnia
sprzedam z powodu wyjazdu. Ul.
Dąbrowskiego 12, m. 3.
zdg 39 051

Urządzenie
i zapas artykułów piśmennyh, cu-
kierków, wartości 1 700,— sprze-
dam za 700.— Zgłoszenia Kurjer
Poznański zdg 39 020

Pianino
zagraniczne, czarne, Dąbrowskie-
go 55, skład obrazów.
zdg 39 019

Egzystencja
zapełniona!
Restauracja
centrum, pierwszorzędną klientelą
stała, cena 3.000.— Zgłoszenia
Kurjer Poznański zdg 39 057

Pianino
krzyżowe zagraniczne okazjnie
sprzedam. Podgórna 5 — 1.
zdg 39 056

Jadalnia
fortepian. Adres wskaże Kurjer
Poznański zdg 39 022

10. MAJĄTKI
Resztówkę
siedemsetmorgowa pszennej zemi-
ni, prima laki, dwór, park, o-
świetlenie elektryczne sprzedam
90 000 gotówka. Przejęcie amorty-
zacji. Krzesiński, Poznań, Pie-
kary 8. zdg 39 032

11. KUPNA
Cieżarówkę
2 tonn. lub podwozie odpowied-
nie kupi Kromczyński, Poznań,
Marcina 47. zdg 38 734

„Occasion“
kupuje stara biżuteria, złoto,
srebro, brylanty, platynę, kwity
lombardowe. Fraszczynski, Al.
Marcinkowskiego 23. zdg 32 926

Kupię
wóz hele 2 1/2 — 3 z dobrym stanem.
cena. Oferty Kurjer Poznański
zdg 38 826

Srebro
stare kupuje, place najwyższe cen-
y. Chwikowski, Nowa 8.
zdg 38 816

Samochody
cieżarówkę osobową kupię, place
pierwszą dobrą hipotekę. Oferty
Kurjer Poznański zdg 38 939

Młocarnię
60. wymagająca większego re-
montu, najchętniej fabrykat Ga-
rett Smidt kupię. Zgłoszenia
Agentura Miłoślaw. ng 20 493/4

Kinematograf
Patebany kupię. Oferty Kurjer
Poznański zdg 38 915

Pianino
stare niemodne. Oferty cena Kur-
jer Poznański zdg 39 047

Piec kąpielowy
na węgiel używany w dobrym
stanie kupię. Mandowski, Gro-
bla 3. dg 3727

Pretensje
wyskarżone do Izabeli Taczanow-
skiej z Kościłek kupię. Oferty
Kurjer Poznański zdg 39 009

Gablotki
nadające się na ulice. Oferty Ku-
rjer Poznański zdg 38 990

Kupimy miód
czysto pszczelny w każdej ilości.
Centralna Drogeria C. Nagórski,
Starogard, Pom. Rynek 9.
dg 3724

Kupię
kompletne urządzenie hotelowe
lub restauracyjne na 2 ubikacje.
Oferty Kurjer Pozn. zdg 39 118

Tartak
w dobrym stanie na rozbiórke ku-
pię. Oferty Kurjer Poznański
zdg 39 117

12. DO WYNAJĘCIA

Mieszkanie
czteropokojowe z wygodami, III
piętro, obok stadionu do wynaje-
cia zaraz. Oferty do Kurjera Po-
znańskiego pod zdg 38 260

Mieszkanie
dwupokojowe z kuchnią w no-
wym domu, minuta od dworca
na parterze w Mosinie wynajme
urzednikowi. Zgłosz. restauracja
„Belweder“, Rynek. zdg 38 949

Trzypokojowe
pełnokomfortowe, pokój z kuch-
nią, słoneczne, parkiety, przy
przystanku Ostrorog. Wills. —
Zgłoszenia Siemiradzkiego 3, m. 2
zdg 38 845

Sześciopokojowe
słoneczne, komfortowe tanio.
Józefa 5. zdg 38 828

Komfortowych
3 pokoje hall, Mickiewicza, sło-
neczne wolne zaraz. Zgłoszenia
tel. 38-29, 9-11, 7-8 wiecz.
zdg 38 798

Mieszkania
komfortowe, cztero i trzypokoj-
owe, słoneczne, parkiety, nowo-
cześnie urządzone, bezpodatkowe.
Focha 125, gospodarz. zdg 38 806

Dwupokojowe
kuchnia, Ks. Logi 17. Infor-
macje Pawlicka, Dom Rzemieślni-
czy, m. 7. zdg 38 808

Czteropokojowe
komfortowe, słoneczna, bezpodat-
kowe III 85. — wolne, również
Skład, trzypokojowe mieszkanie,
styczeń, Focha 123, właściciel Lo-
dowa 1, m. 4 (Rynek Łazarski).
zdg 38 813

Pięciopokojowe
przy Marcinie 125 zł. Oferty Kur-
jer Poznański zdg 38 862

Czteropokojowe
komfortowe w śródmieściu. Zgło-
szenia tylko poważnych osób Kur-
jer Poznański zdg 38 863

Pokój
kuchnia, centrum, 4 piętro, kau-
cja i rok zgóry. Adres Kurjer
Poznański zdg 38 872

Dwupokojowe
Łazarz, Stabłewskiego 18.
zdg 38 876

Czteropokojowe
komfortowe blisko parku Wilson-
na. Właściciel: Plac Działowy 6,
mieszkanie 5. zdg 38 925

Dwa
pokoje, służbowy, łazienka, bez-
podatkowe wydzierżawie. Cheł-
mońskiego 5, mieszkanie 21,
zdg 38 931

4
duże pokoje kuchnia 1. 12. kub
1. 1. 37. Grunwaldzka 11.
zdg 38 921

Dwupokojowe
centralne ogrzewanie, łazienka,
tambe
garaz
Opalenicka 18, m. 6 (przy Gro-
dzkiej). zdg 38 935

Pięciopokojowe
Stroma 27. zdg 38 945

4 pokojowe
I piętro, Focha, Górczyn, tram-
waj, kościół od grudnia. Zgłosze-
nia Grottera 3, m. 3. zdg 38 952

Dwupokojowe
kuchnia Jeżyce. Oferty Kurjer
Poznański zdg 38 914

Dwupokojowe
łazienka — bezpodatkowe Het-
mańska.

Trzypokojowe
łazienka bezpodatkowe — Focha.
Trzy-

Czteropokojowe
komfortowe — bezpodatkowe. —
Poznańska przy Kochanowskiego
Sześciopokojowe
komfortowe 1. Działowskich. —
Zgłoszenia Mielżyńskiego 23 — 12
od 9-14. zdg 39 067

Pięciopokojowe
z komfortem od zaraz II piętro.
Słowackiego 37. zdg 39 100

Czteropokojowe
komfortowe 1. 12. oraz 1. pokój
kuchnia do wynajęcia. Tel. 61-77
Radosna 8. Wiadomości Szama-
rzewskiego 34. zdg 39 097

Czteropokojowe
komfortowe, wysoki parter. —
Zgłoszenia Zupańskiego 16 — 8.
zdg 39 094

Trzypokojowe
komfortowe, Aleja Wielkopolska.
Adres wskaże Kurjer Poznański
zdg 39 087

8
pokój komfort, korzystna cena. —
Wyspiańskiego 12, telefon 67-71.
zdg 39 003

Pojedyńcze
pokoje od gospodarza. Wyspiań-
skiego 12, portier. zdg 39 002

2
pokoje, kuchnia, łazienka, Wy-
spiańskiego 12, portier.
zdg 39 001

4 i 5
pokojowe z komfortem, wprost
od gospodarza, Górna Wilda 119,
m. 3. zdg 38 964

Trzypokojowe
Wierzbiciele
Czteropokojowe
Marcina
„Jur“
Piekary 26. zdg 38 982

Pokój
kuchnia i pokój do wynajęcia od
gospodarza. Górczyn. Zgłoszenia
Rybaki 22a, m. 28. zdg 38 984

Tanio! Wybór!
Trzypokojowe
Dwupokojowe
Czteropokojowe
Marcina 74, I 18, front.
zdg 39 039

Dwupokojowe
kuchnia Jeżyce od grudnia. Oferty
Kurjer Poznański zdg 39 060

Dwupokojowe
komfort Jeżyce
„Be-Em-Es“
Grudnia 19. zdg 39 058

2 próżne
komfortowe, osobna kuchnia (ga-
zowa). Matejki 55, m. 8.
zdg 39 119

13. SZUKA MIESZK.

Poszukuje
czteropokojowego centrum, jasne,
słoneczne I piętro, parter, pewny
płatnik. Oferty „Par“, 58.54.
Pg 8261-58.54

4—5
pokojowego mieszkania, słonecz-
nego poszukuje. Oferty Kurjer
Poznański zdg 38 873

Poszukuje
1 kuchnię, dobry płatnik 1/2—1.
zgóry. Oferty Kurjer Poznański
zdg 39 095

1—3
pokojowego. Oferty Kurjer Po-
znański zdg 39 014

4-pokojowego
w kulturalnym domu, śródmie-
ściu poszukuje pewny płatnik —
dzierżawa zgóry. Oferty Kurjer
Poznański. zdg 39 017

8 pokojowe
mieszkanie komfortowe, central-
ne ogrzewaniem, centrum i oko-
lica zamku, poszukuje zaraz lub
około marca. Oferty Kurjer Po-
znański zdg 38 987

Stróżostwa
portjerstwa poszukuje kaucja, go-
spodarza. Oferty Kurjer Pozn.
zdg 39 018

14. ZAMIANA MIESZKANIA

Zamienię
pokój kuchnie, Jeżycka za Olim-
pią, na takiż lub 2 i 3 pokojowe
najchętniej śródmieście. Oferty
Kurjer Poznański zdg 39 081

15. POKOJE UMEBL.
Frontowy
elektryczność, Wielkie Garbary
48 — 10. zdg 37 284

Pokój
czysty, wejście z klatki, elektrycz-
ność od 1. plac Bernardyński 4.
mieszkanie 5. zdg 38 613

Stroma 27, m. 4
światło, opał 40.— zdg 38 634

Wierzbiciele
37a — 1. zdg 38 879

Ratajezaka
26 — 5 (klatki) inteligentnym.
zdg 38 880

Piekary
10—9. zdg 38 885

Jednoosobowy
Mickiewicza 13 — 5.
zdg 38 880

Pokój
umeblowany, utrzymaniem 2 oso-
bom, najchętniej małżeństwu z
towarzystwem. Kręta 4, m. 11.
zdg 38 893

Wielkie
Garbary 6 — 5. zdg 38 941

Niekrepujący
jeden, dwóch. W. Garbary 33.
mieszkanie 7. zdg 38 937

Pokój
Łąkowa 14, m. 2. zdg 38 934

Ogrodowa
2 — 8, utrzymaniem. zdg 38 932

Niekrepujący
frontowy, Stary Rynek 6 — a.
zdg 38 948

Centrum
Składowa 1, m. 1. zdg 38 947

Niekrepujący
Janu na stanowisku. Jasma 12.
m. 5. zdg 39 098

2
pokoje, czyste. Dąbrowskiego 36.
m. 4. zdg 39 093

Dwuosobowy
Ratajezaka 17 — 13.
zdg 38 996

Próżne
2—3 pokoje, frontowe, łączne —
wynajme. Elektryczność, łazien-
ka, kulturalny dom przy

Zamku
Oferty Kurjer Poznański
zdg 39 029

Centrum
Kręta 6 — 1, jedno-dwuosobowy
zdg 39 015

Frontowy
2—3 osoby Focha 43, mieszkanie
6. dg 3721

Focha
80 — 9. dg 3722

Przyjezdny
tanio. Wodna 13 — 9. zdg 30 063

Wielkie
Garbary 5 — 9 utrzymaniem bez-
zdg 39 080

16. SZUKA POKOJU

Małżeństwo
poszukuje próżnego pokoju. —
Oferty Kurjer Pozn. zdg 38 821

programy radiowe

OGÓLNOPOLSKIE

Piątek, 20 listopada.
6.30 audycja poranna: 11.30 au-
dycja dla szkół (dla dzieci starsz-
szych) „Polacy za oceanem“ (z
okazji „Dni kolonialnych“ — w
obec. M. Karzewskiej); 11.57 —
szynał czasu i heinal z Krako-
wa; 12.03 programy lokalne; —
12.40 „Oświetlenie prac przy
gospodarstwie domowym“ — po-
radanka (wzgl. Maria Boż-
szewska); 12.50 dziennik połud-
niowy; 15.00 wiadomości gospodar-
darce; 15.15 programy lokalne;
16.15 rozmowa z chorystami: ks. ka-
belana Michała Rekasza (z Lwo-
wa); 16.30 Jan Kiepura i Marta
Elzgerth (płyty) (Poznań i Wilno
nadają aud. lok.); 17.00 „Na za-
rodzie polskiego kolonisty“ felie-
ton — wręł. Bohdan Pawłowicz
(z Łodzi); 17.15 koncert w wyk.
ork. symf. P. R. pod dyr. M. Je-
czyńskiego; 17.50 wiadomości
poradanka aktualna; 18.00 wie-
domości sportowe; 18.06 poradnik
sportowy — red. Józef Włodar-
kiewicz; 18.16 programy lokalne;
18.50 „Przebieg rolniczej prasy“
inż. Irena Niewodniczańska (z
Wilna). (Łódź i Katowice nadają
aud. lok.); 19.00 „Z rzeczy drob-
nych i zabawnych“ (trzy humore-
ski) Piotra Choynowskiego; —
19.20 „Z pieśni po kraju“ — au-
dycję prowadzi prof. Bronisław
Rutkowski; 19.45 fragment opery
w wyk. 20.00. „Skrypcy i altówka“.
2-ga poradanka z cyklu „O in-
strumentach orkiestry symfonicz-
nej“ — wręł. prof. dr. Lucjan
Kamiński (z Poznania); 20.15 „W
starej serwantce“ — miżwki
muzyczne, oparte na tematach
Caseji, Niemana i innych (forte-
pian) (ze Lwowa); 20.45 dziennik
wieczorny; 20.55 poradanka aktu-
alna; 21.00 muzyka lekkaw wyk.
małej ork. P. R. 21.40 IX koncert
historyczny muzyki polskiej (z
Krakowa) W programie: Muzyka
do „Fausta“ Goethego —
ke. Antoniego Radziwiłła z 1812
roku. Wykonawcy: Zbysław
Woźniak — tenor, Maria Bień-

2
łącznych pokoi, używanie kuchni,
elektryczność, gaz, najchętniej
Jeżyce, Łazarz. Oferty Kurjer
Poznański zdg 38 825

Próżnego
lub umeblowanego, niedrogo,
najchętniej śródmieście od 1. 12.
poszukuje wypłacalna. — Oferty
Kurjer Poznański zdg 38 899

Rodzzeństwo
czystego, cichego u kulturalnych
okolic Mickiewicza, Jasnej. —
Oferty Kurjer Poznański
zdg 38 907

Niekrepującego
słonecznego 1. 12. student. Da-
browskiego, Kochanowskiego. —
Słowackiego. Oferty Kurjer Po-
znański zdg 39 083

17. LOKALE
Ubikacje
fabryczne 1.500 m² domem miesz-
kalnym do wydzierżawienia. —
Oferty Kurjer Poznański
zdg 38 887

Skład
próżny od zaraz, gospodarz, ruch-
liwa ulica. Świercz, Słowackie-
go 27. zdg 38 929

Skład
ganiczący 2 pokojami i kuchnią
nadający się na każdą branżę od
zaraz do wynajęcia. Aleje Mar-
cinkowskiego 7. zdg 39 038

Lokal handlowy
dług okien wystawowych centrum
miasta Torunia przy ul. Szerokiej
22 do wydzierżawienia F.a Jan
Kawecki. Pg 8300-64.169

22. ZGUBY
Jamnik
młody zaginął. Oddać wynagro-
dzeniem, Asnyka 5, m. 3.
zdg 38 995

23. ROZMAITE
Wieprzobiele
Wzorzowa kuchnia, Podgórna 2/3
zdr 38 896

Złotnicze
naprawy, przerróbki we własnej
pracowni. Chwikowski, Nowa 8,<

Dziewczyna
skromnym gotowaniem szuka posady zaraz. Oferty Kurjer Pozn. zdg 38 917

Uczciwa
dobrem gotowaniem, świadectwa mi szuka posady. Miejscowość obojetna. Oferty Kurjer Poznański zdg 38 916

Poszukuję
posady lekkim gotowaniem od 1. 12. 36. r. Oferty Kurjer Poznański zdg 39 068

Uczciwa
chetna lekkich prac domowych szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 39 091

Gospodni - kucharka
samodzielna, zna dobre gotowanie zaprawy, chów drobiu, szuka posady. Miejscowość obojetna. Oferty Kurjer Poznański zdg 39 006

Kucharka
zna się na dobrym gotowaniu — szuka posady, polecenia dobre. Oferty Kurjer Poznański zdg 39 004

Gospodni
kucharka samodzielna, na wskroś uczciwa, bardzo akurata poszukuje od zaraz w lepszym domu posady. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdg 38 999

Posługaczka
uczciwa, gotowaniem wolna zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdg 38 974

Starsza
służąca z gotowaniem, praniem, prasowaniem, szuka posady, okoliczności obojetna. Oferty Kurjer Poznański zdg 38 965

Poszukuję
posługi. Oferty Kurjer Pozn. zdg 38 955

Prasowaczka
służąca z gotowaniem, praniem, prasowaniem, szuka posady, okoliczności obojetna. Oferty Kurjer Poznański zdg 38 975

Młodsza
uczciwa z gotowaniem szuka posady w mniejszym domu. Oferty Kurjer Poznański zdg 39 082

Dziewczyna
szuka posady, najchętniej posługi. Oferty Kurjer Poznański zdg 39 110

Werwy do pracy
nabierzysz, rozpoczynając dzień śniadaniem w „Italii“
Pg 8282-44.113

Służąca
do wszystkiego poszukuje posady od zaraz. Oferty Kurjer Pozn. zdg 38 992

Wiejska
służąca szuka posady gotowaniem zaraz lub 1-go. Oferty Kurjer Poznański zdg 38 985

Szukam
posługi. Oferty Kurjer Poznański zdg 39 036

Praczką
szuka prania stałego. Oferty Kurjer Poznański zdg 39 016

Szukam
posady do wszystkiego bez gotowania. Oferty Kurjer Pozn. zdg 39 054

Posługaczka
młoda, dobrymi świadectwami, — poszukuje posługi. Oferty Kurjer Poznański zdg 39 052

Sierota
uczciwa poszukuje posady do dzieci, pomocy w składzie. Oferty Kurjer Pozn. zdg 39 115

Dziewczyna
uczciwa przyjmie posadę dzieci, prac domowych. Oferty Kurjer Poznański zdg 38 512

Młodsza
poszukuje posługi od 1. 12. bez prania. Oferty Kurjer Poznański zdg 38 559

Dzielna
pielegniarka szuka jakiegokolwiek posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 38 560

Dziewczyna
uczciwa, pracowita poszukuje posady do wszystkiego lub posługi. Miejscowość obojetna. Oferty Kurjer Poznański zdg 38 562

Dziewczynka
poszukuje posady od 1. 12. do domowej pracy. Oferty Kurjer Poznański zdg 38 564

Szukam
posługi od zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdg 38 283

Posługaczka
szuka posługi zaraz wszystkiego. Oferty Kurjer Pozn. zdg 38 015

Uczciwa
poszukuje posługi na cały dzień, bez gotowania. Oferty Kurjer Poznański zdg 38 252

Praczką
poszukuje prania. czysto, tanio. Wodna 8. — Rok. zdg 38 172

Dziewczyna
gotowaniem poszukuje posady. — Oferty Kurjer Pozn. dg 3 711

Poszukuję
posady od zaraz, miejscowość obojetna. Oferty Kurjer Poznański zdg 38 608

Poszukuję
posługi. Oferty Kurjer Poznański zdg 38 659

Szukam
prania. Oferty Kurjer Poznański zdg 38 794

Poszukuję
całodziennej posługi. Oferty Kurjer Poznański zdg 38 784

Posługaczka
szuka posługi Oferty Kurjer Poznański zdg 38 171

Posługi
poszukuje. Oferty Kurjer Pozn. zdg 38 169

Szukam
posady jako podreczna do krawcovej lub dzieci od 1. 12. 15. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 38 161

Dziewczyna
uczciwa, z samodzielnym gotowaniem do wszystkiego szuka posady od 1. Oferty Kurjer Poznański zdg 38 209

Posługi
po południu szukam. Oferty Kurjer Poznański zdg 38 225

Posługi
poszukuje. Oferty Kurjer Pozn. zdg 38 227

Osoba
wiek średni, szuka posady do wszystkiego z dobrym gotowaniem. Oferty Kurjer Poznański zdg 38 248

Inteligentna
osoba milej powierzonej, łagodnego charakteru szuka posady gospodni do samotnej osoby. Dobrze gotuje, ładne świadectwa. — Oferty Kurjer Pozn. zdg 38 596

Dziewczyna
młodsza, uczciwa, do wszystkiego z gotowaniem poszukuje posady od zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdg 38 466

Dziewczyna
uczciwa, rzetelna poszukuje posługi, prywatnie lub do cukierni na cały dzień, skromne gotowanie. Oferty Kurjer Poznański zdg 38 440

b) Inni

Kelner
płatniczy, lat 25, władający polskim, niemieckim, zdolny, rutynowany, pierwszorzędnym, fachowcem poszukuje zaraz posady. Na żądanie kaucja. Miejscowość obojetna. Zgłoszenia Ferdynand Liszka, Wiśnicz - Stary 3, koło Bochni. zdg 38 678

Inwalida
wojenny szkoła rolnicza i handlowa, 12 lat praktyki większych majątkach, 3 lata przedsiębiorstwem zbożowym, dobre polecenia, poszukuje od zaraz za skromnym wynagrodzeniem posady na majątku lub zbożowca. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 38 561

Aptekarz
przyjmuje krótkie zastępstwa. — Oferty Poznań, ul. Pamiętowa 22, I. Jarzyński, zdg 38 797

Poszukuję
posady portjera, stróża nocnego. Oferty Kurjer Pozn. zdg 38 868

Linotypista
biegły, długoletni kierownik drukarni, dzielnym kalkulatorem, poszukuje posady. Referencje pierwszorzędne, Miejscowość obojetna. Oferty Kurjer Poznański zdg 38 243

Inteligentny
pielegniarz, zaopiekuj się chorą osobą w mieście lub na prowincji od 15. 12. lub przedtem. Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 38 820

Książkowna
rutynowana, kilka lat praktyki w młynach, pisząca na maszynie, korespondentką, szuka posady od zaraz lub później. Łaskawe zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 38 877

Trykotarz
dobrze obeznany w swym fachu poszukuje posady od zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdg 39 076

Urzędnik gospodarczy
lat 34, z dłuższą praktyką w majątkach intensywnych poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 39 065

Bufołowa
młoda, miła, przyzwoita szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 38 966

Ekspedjentka
z branży piekarsko-cukierniczej lub składu kolonialnego, dobra siła z językiem niemieckim i polskim poszukuje posady od 1 grudnia. Oferty do Kurjera Pozn. zdg 39 085

Młody
czeladnik piekarski, katolik, z roczną praktyką poszukuje posady zaraz lub później. Miejscowość obojetna. Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 39 108

300 złotych
dam wyrobienie posady rzadcy dobrego rolnika szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 38 528

Młody
człowiek, posiadający samochołowe prawo jazdy poszukuje jakiegokolwiek pracy. Oferty Kurjer Poznański zdg 38 532

Chłopak
do posyłek, początkujący szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 38 533

100 zł
dam za wskazanie stałej pracy. Oferty Kurjer Pozn. zdg 37 994

Urzędnik
gosp. inwalida wojenny, lat 37, 12 lat praktyki, bez przerwy z poważnymi poleceniami poszukuje posady od zaraz za skromnym wynagrodzeniem pod dyspozycją. Łask. zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 38 543

Krawcowa
szuka posady, poza dom 1.50 kroje szyć, pierwszorzędne. Poznań, Długa 13, m. 3. zdg 38 041

Bezplatnej
posady biurowej poszukuje w zamian ćwiczeń na maszynie. Oferty Kurjer Poznański zdg 38 116

Kołodziej
lat 27, żonaty, poszukuje posady na większym majątku. Łaskawe zgłoszenia uprasza Edmund Zagórski, Suchozów, poczta Kowalew, pow. Jarocin. zdg 38 677

Prasowaczka
z praktyką szuka posady 1-go. Oferty Kurjer Pozn. zdg 38 703

Krawcowa
dobry krój szuka posady dziennie 2 zł. Oferty Kurjer Poznański zdg 38 620

Inteligentna
panienka szuka jakiegokolwiek zajęcia. Oferty Kurjer Poznański zdg 38 650

Krawcowa
domowa szuka posady bardzo dobrym krojem wszelka garderoba i dziecięca, również wyjazd. Oferty Kurjer Pozn. zdg 38 023

Wdówka
bezdzienna, inteligentna pisząca maszyną, wyższa szkoła handlowa poszukuje posady do pomocy pani domu lub dzieci najchętniej w majątku bez wynagrodzenia. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 559

Uczciwa
samodzielna do samotnej osoby poszukuje posady. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdg 36 660

Rutynowana
książkowna - bilansistka poszukuje posady wzgl. przyjmie prace godzinową. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdg 36 866

Portjer
kował słuźarz, poszukuje posady, dobrze obeznany z centralnym ogrzewaniem, prowadzenie dźwigu oraz wszelkich drobnych napraw, bardzo sumienny z odpowiednimi referencjami, w razie potrzeby kaucja. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 37 862

Krawcowa
akuratna, pilna 1.25. szuka Posady w dom. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 852

Ekspedjentka
kolonialna, pieczywo, sumienna, obowiązkowa, szuka posady. — Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 37 503

Panienska
lat 16, szuka posady za uczenie, do składu pieczywa lub delikatesów. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 37 909

Panienska
szuka posady do obsługi gości lub jako ekspedjentka. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 933

27. WOLNE MIEJSCA

Fryzjerka
z wodną potrzebna. Oferty Kurjer Poznański zdg 38 614

Służąca
do wszystkiego z praniem i gotowaniem 1. 12. 36 r. Wielkie Garbary 8. m. 1. rzecznictwo, zdg 38 658

Rządca
gosp. kawaler z dłuższą praktyką szkoła rolnicza, referencjami, na osobny majątek 1 400 mórg pod ogólną dyspozycją od 1. 12. lub później potrzebny. Odpisy świateł, których się nie zwraca do Kurjera Poznańskiego pod zdg 37 113

Kuchmistrzini
potrzebna do dworu od 15. 12. 36. Zgłoszenia z odpisami świadectw i dokładnym życiorysem do Kurjera Poznańskiego zdg 37 948

Książkowej
do współpracy udziałem ponad 3 000 zł interes przemysłowo-handlowy. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 38 550

Dziewczyna
własna pościela. Matejki 54 — 2. zdg 38 835

Dwie
ekspedjentki do składu białych, konfekcji, towarów krótkich rutynowane — siły samodzielne, przy wolnym stole i stancji od 1 grudnia do miasta powiatowego. Oferty podanie pensji do Kurjera Poznańskiego zdg 38 834

Drogerzyste
młodszego kapitałem do 3.000.— współpracy, pensja, procent, gwarancja. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 38 875

Biuralistka
inteligentna, pisząca biegle na maszynie, z ładnym charakterem pisma potrzebna zaraz. Zgłoszenia Słowackiego 18, m. 6, godz. 17—19. Pg 8297-47,127

Pokojowa
na wieś może się zgłosić w sobotę 21 bm. g. 10—12. Kochanowskiego 5 u p. Dr. Dominika. zdg 38 953

Ekspedjentka
młodsza do cukierni potrzebna. Zgłoszenia świadectwami Kanałowa 5. m. 5, od 10—12. zdg 39 101

Dzielna
ekspedjentka z praktyką do składu cukrów, owoców potrzebna — poleceniami. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 38 737

Dziewczynka
do posługi. Św. Józefa 9 — 1. zdg 39 030

Lakiernik
albo lakierniczka zdolna z branży rowerowej potrzebni. Kanałowa 13. zdg 39 026

Kuśnierkę
w dom poszukuje. Oferty Kurjer Poznański dg 3723

Dziewczynka
świadectwami, dochodna. Em. Szczańcekiej 10, m. 5. zdg 39 112

Wszkole, w tramwaju, w kinie pamiętaj o odkazających tabletkach
PARAMINT

R. Barcikowski S. A. Poznań

29. ROZRYWKA

12 złotych miesięcznie wystarczy na kupno u nas **radioaparatu**

Na wpłatę wystarczy już zł 15.— lub Pożyczka Państwowa. Batoryjne odbiorniki najtaniej

Radiomechanika
Poznań, św. Marcina 27 w podwórzu, prawo, telefon 12-38
Pg 8299-58,69

Kinoteatr „Gwiazda“
Od piątku 20 bm. najbardziej dynamiczną komedią filmową **Wesoła Rozwódka**
zdg 38 930

„Kto ostatni całuje“
Arcyśmieszna wieśnińska komedia **Kinoteatr „Sfinks“**
zdg 38 973

tylko solidne Tefelunkens, Prems. Dogodne spłaty. Przyjmujemy pożyczki. Fachowa obsługa.

Radiolavox
Poznań, Ratajczaka 14, tel. 32-15, dg 3691

„Kapelusz“
modnie prefasonowany odświeżony, zastąpi nowy. Tanie kapelusze na składzie. Wytwórnia kapeluszy męskich, damskich, 27-go Grudnia 2. podwórze. zdg 35 552

TEATRY

Poznań, czwartek, 19. 11.

TEATR POLSKI: Czwartek, 19. 11. „Wieczór Trzech Króli“.
Piątek, 20. 11. „Wieczór Trzech Króli“.
Sobota, 21. 11. „Wieczór Trzech Króli“.

TEATR WIELKI (Opera): Czwartek, 19. 11. „Gopłana“.
Piątek, 20. 11. „Hrabina“.
Sobota, 21. 11. Lohengrin.

TEATR WIELKI — KONCERTY SYMFONICZNE: Niedziela, 22. 11. godz. 12: I. Poranek symfoniczny. Dyrygent: Kazimierz Wilkominiski, solista: Aleksander Wielhorski, fortepian.

TEATR NOWY: Czwartek, 19. 11. „Róża“.

KINA

Poznań, czwartek, 19. 11.

APOLLO: „Król Kobiet“.
CORSO: „Synowie pustyni“
GLORIA: Mały Buntownik.
GWIAZDA: „Za chwilę szczęścia“.
OSWIATOWE T. C. L.: — „Bunt zwierząt“ i „Ludzie o stalowych nerwach“.

METROPOLIS: „Godzina pokusy“.
RENAISSANCE: „Ręce zwinione“ oraz „Burza nad Andami“.
SŁOŃCE: „Pałac we Flandrii“.
SFINKS: „Kto ostatni całuje“.
ŚWIT: Burłak z nad Wołgi.
TECZA-Lazarz: „Nocny patrol“.
TECZA-Wilda: „Raj na ziemi“.
WILSONA: Serce Indianki.

Humor zagraniczny

PUDER ŚNIEG TATARZANSKI

UPIĘKSHA MATUJE UDELIKATNIA I CHRONI CERĘ

Pg 7961-44,67

Czysta rasa.
= Czy pani piesek jest czystej rasy?
= Najczystszej pod słońcem. Jego ojciec był jamnikiem, a matka charcica.
= Ach, rozumiem teraz dla czego ma takie krzywe nogi.
= Tak, ale przynajmniej, że trudno o czystsza rasę. (x)

Co futro — to Edmund Rychter — co palto — to Edmund Rychter — co ubranie — to Edmund Rychter, Poznań, Ostrów Wielkop.

Przedpłata na miesiąc listopad 1936 roku za oba wydania razem w Poznaniu w ekspedycji zł 3.20, w agencjach w mieście zł 3.50, z odnośnikiem do domu w Poznaniu zł 3.70, z odnośnikiem przez pocztę poza Poznaniem krajach zł 7.00—9.50. W razie wypadków, spowodowanych w zakładzie, strajków i t. p. wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenie pisma, a abonenci nie mają prawa domagania się niedostarczonej numerów lub odszkodowania.

W wydaniach wielkoformatowych i uroczystościowych poprzedza normalna codzienna, część numeru z reklamami i ogłoszeniami materiału poświęcony danej uroczystości. Telefony do Redakcji i Administracji. 44-61, 14-76, 33-07, 35-24, 35-25, 40-72, w niedzielę, święta i nocą tylko 14-76, 35-24 i 40-72.

Ogłoszenia na stronie 6-lamowej 25 gr., na stronie 4-lamowej przy końcu tekstu redakcyjnego 60 gr., na stronie cawarzej (lub piątej) 100 gr., na stronie drugiej (lub trzeciej) 120 gr., przed wiadomościami potocznoimi 200 gr. wyżki. Ogłoszenia do wydania porannego przyjmujemy do godz. 18.30, w nagłych wypadkach do godz. 22 u stróża, do wydania głównego (wieczornego) „drobne“ do g. 11.10, w dni przedświąteczne do godz. 10.45 wiekże długiej według możliwości. Drobnie ogłoszenia (najwyżej 100 słów w tem 5 nagłówek): słowo nagłówek. (tłuste) 25 gr., każde dalsze słowo 15 gr. Za różnicę między zestawem a wysokością ogłoszenia, powstałą wskutek matrycy, wydawnictwo nie odpowiada.